

PENTRU O AUTONOMIE LOCALĂ ȘI DESCENTRALIZARE REALĂ!

www.calm.md
www.facebook.com/calm.md
e-mail: info@calm.md

VOCEA AUTORITĂȚILOR LOCALE

BULETINUL INFORMATIV AL CONGRESULUI AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN MOLDOVA

nr. 1 (83), 2024

■ Editorialul ediției

Descentralizarea și democrația locală în Republica Moldova: A VENIT TIMPUL PENTRU A DESCHIDE LARG PORȚILE!

De-a lungul istoriei Moldovei independente, guvernările care au ocupat cabinetele centrale nu au avut o abordare vizionară și sistemică a procesului de democratizare a puterii locale, dar nici nu au aplecat urechea să audă și ochii să vadă cum trăiesc APL de nivelul I, locul de unde începe, cum bine știm, veșnicia și... puterea adevărată, reală într-un stat. Cu excepția unor insulițe ale autonomiei, cucerite „cu sânge” de către primarii reuniți în jurul Congresului Autorităților Locale (CALM), problemele și nevoile au fost

și sunt deocamdată abordate prin prisma unor idei strategic greșite, impuse de străini, rupte de realități și conform veșnicului principiu „pe urmă”. Reforma APL, organizarea teritorială, descentralizarea, autonomia locală, cooperarea vs amalgamarea voluntară și mai puțin voluntară, resursele financiare necesare pentru a asigura o reformă la unison cu specificul, realitățile și interesele naționale, în contextul aderării la UE, sunt aspecte abordate în editorialul ediției de către directorul executiv CALM, Viorel Furdui.

Viorel Furdui:
„Reforma APL necesită viziune proprie și un consens general, nu abordări superficiale, rupte de realități și impuse de străini!”

În societate nu prea există discuții serioase în privința necesității unei reforme a administrației publice locale. Cred că aceasta este una dintre cauzele de ce doar vorbim, de obicei superficial, iar atunci când trebuie de luat niște decizii, acestea fie că sunt trenate, fie că o iau în direcția greșită. **Constatarea noastră este că niciodată nu a existat o înțelegere profundă a locului și importanței administrației publice locale în sistemul unei democrații, în calitate de temelie a democrației la nivel național, a realizării acestei reforme,**

ÎNȚELEGEREA INTERESULUI NAȚIONAL ȘI STABILIREA PRIORITĂȚILOR REPREZINTĂ O MARE PROBLEMĂ A GUVERNĂRILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA! ÎN LOCUL UNOR ACȚIUNI CONCRETE, SUNT ELABORATE CU DUIUMUL DE STRĂINI STRATEGII ȘI PLANURI NOI CARE RĂMÂN NEIMPLEMENTATE! DE EXEMPLU: „DE CE AM INTRAT ÎNTR-UN NOU CICLU ELECTORAL, PĂSTRÂND CONSILIILE RAIONALE, STRUCTURI DEPĂȘITE CARE NU ADUC PLUS VALOARE GUVERNĂRII LOCALE ȘI, ÎN ACELAȘI TIMP, PENTRU CARE SE CHELTUIESC FOARTE MULȚI BANI, MAI BINE DE UN MILIARD DE LEI. ÎN SCHIMB, AVEM O NOUĂ STRATEGIE PENTRU 7 ANI, ÎN TIMP CE STRATEGIILE ANTERIOARE AU RĂMAS NEIMPLEMENTATE ÎN MARE PARTE!”

CALM, repere ale ediției

Președinta CALM Tatiana Badan:
„INTEGRAREA UE ȘI DEZVOLTAREA LOCALĂ SE POT FACE DOAR PRINTR-UN PARTENERIAT REAL ÎNTRE APL ȘI APC!”

În discursul său din cadrul Forumului Primarilor, organizat de Președinție, Guvern și Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM), președinta CALM, primară de Selemet, Cimișlia, Tatiana Badan, a felicitat toți primarii și primarele pentru obținerea mandatului de încredere din partea cetățenilor în cadrul alegerilor locale din 5 noiembrie.

Detalii, în pagina 5

Viorel Furdui va deține o funcție importantă în cadrul unei instituții a Consiliului European

Directorul executiv al CALM a fost ales în calitate de vicepreședinte al Comitetului de Monitorizare al Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului European (CALRCE). Comitetul de monitorizare este una din cele mai importante structuri ai Consiliului European care veghează situația democrației și autonomiei locale din Europa. Directorul executiv al CALM a obținut cele mai multe voturi, 40% dintre voturile membrilor Comitetului de Monitorizare. 35% au votat pentru reprezentanta din Danemarca și 25% din voturi a obținut reprezentantul autorităților publice locale din Ungaria.

Detalii, în pagina 4

iar sistemul de administrare publică locală mereu a rămas în umbra unor alte reforme și priorități de moment. În ultimii 20 de ani parcă au fost mai multe încercări de a fi implementate reforme, inclusiv administrativ-teritoriale. Doar că ele au fost, de regulă, rupte din contextul național/cultural/politic, impuse și focusate în exclusivitate pe aspectul teritorial, fără consens larg social/politic, politizate, nepregătite și grăbite, fără asigurarea resurselor necesare implementării și fără a fi studiat impactul acestora în teren, dar nici nu s-au realizat împreună cu reforma administrației centrale. În rezultat, nici APC nu a beneficiat de o reformă bună, nici APL.

În afară de această abordare

artificială a acestei reforme, fără a înțelege esența ei, care sunt elementele sau aspectele acesteia, cel mai mare necaz al acestor doi pași înainte și unul înapoi (să ne amintim de reforma din 1998) este că, în rezultatul acestor reforme care nu sunt bine gândite, am pierdut practic 20 de ani. A avut de pierdut statul, inclusiv la capitolul resurse și de acordare a serviciilor pentru cetățeni.

Noi urmăream cum fiecare guvernare, în momentul plecării, se mira de faptul că, deși grație suportului partenerilor de dezvoltare și al celor mai buni experți/consultanți sunt adoptate strategii și pla-

Continuare în pag. 2

Descentralizarea și democrația locală în Republica Moldova: A VENIT TIMPUL PENTRU A DESCHIDE LARG PORȚILE!

Sfârșit. Început în pag. 1

nuri de acțiuni bune, la nivel local aceste documente și bune intenții rămân neimplementate. Guvernanții declarau că așa și au rămas neînțeleși de cetățeni, iar reformele nu au avut impactul benefic. În acest context, lipsa de înțelegere a importanței APL, în calitate de actor crucial în implementarea reformelor și a bunelor intenții ale guvernanților, probabil este una fundamentală. Deoarece, cine să implementeze acele strategii și planuri mărețe la nivel local dacă totul ce înseamnă putere decizională, economică, financiară etc. în mare este concentrat la nivel central și nu se acordă niciun fel de încredere guvernării locale? Este un paradox, deoarece în toți acești ani sondajele arată că cetățenii au cea mai mare încredere în APL, iar în APC au un nivel de încredere foarte scăzut. Cu toate acestea, resursele sunt concentrate la nivel central. Respectiv, înțelegerea acestei problematice este un element extrem de important.

Al doilea element important este că în Republica Moldova există o practică constantă de neglijare a lecțiilor din trecut, desconsiderându-se greșelile comise de așa-ziii „reformatori”. În stil popular, un fel de călcat repetat pe aceeași greblă! Iar drept consecință, chiar și suntem în prezența acelorași abordări superficiale și greșite.

În același sens, de multe ori nu înțelegem esența și efectele „benefice” ale expertizei internaționale și ale consultanților străini. Locul și rolul lor trebuie redefinit. În acest domeniu observăm adesea că consultanții străini, în loc să-și exercite atribuțiile de experți și să ajute guvernarea prin prezentarea mai multor opțiuni obiective cu ajustarea practicilor străine la realitățile existente din RM, în realitate și de regulă ajung să experimenteze...și să impună propriile viziuni, contrar realităților și necesităților actuale, influențând procesul decizional și chiar, avem impresia, înlocuind voința politică. De regulă, toate acestea - neglijând contextul și specificul național/cultural și social/politic.

A venit timpul pentru ca guvernanții în domeniul reformei teritoriale să se conducă de interesul NAȚIONAL și să audă vocea celor din regiuni și celor pe care-i reprezintă. Iar pentru aceasta, guvernanții trebuie să-și formuleze o VIZIUNE și ÎNȚELEGERE proprie privind rolul, locul și doar apoi, organizarea teritorială a APL. Astfel fiind capabil să-și apere ineresul național, dar nu să accepte necondiționat viziunile și soluțiile impuse de consultanți. În acest sens, le spunem că trebuie să ținem cont de lecțiile trecutului, să fim prudenți la diverse modele și expertize exter-

ne, să renunțăm la grandomanie în favoarea unor abordări treptate și calculate bine, deoarece elementul administrativ-teritorial este doar o parte a acestei reforme și mai ales că acest element este foarte sensibil și riscant pentru factorul politic. Mai ales într-o perioadă extrem de importantă pentru viitorul European al RM, în care ne așteptăm alegeri prezidențiale, referendum și alegerile parlamentare, lecțiile reformelor trecute trebuie bine analizate și luate în considerație.

Să ne amintim de anul 1998, atunci când o reformă care părea bună și necesară, în realitate a fost politizată, negândită până la capăt și implementată în grabă și cu multe scăpări. În consecință, reforma a fost discreditată, majoritatea cetățenilor nu au înțeles și nu au simțit beneficiile promise, s-a ajuns la antireforme și la blocarea întregului proces de descentralizare și autonomie locală pentru decenii. Dar și mai grav este că abordările de atunci ale reformei au contribuit esențial la detumarea și blocarea cursului firesc al Republicii Moldova spre integrarea în spațiul European. Același lucru s-a întâmplat în 2014, înainte de alegeri, atunci când, influențată tendențios de aceiași consultanți/experti, guvernarea a început să vorbească activ despre reforma administrativ-teritorială, invocând că asta ne cere UE și că avem nevoie de reducerea numărului de primării. Explicația era că altfel nu suntem eficienți, uitând de exemple precum Cehia, Slovacia, Austria, Franța etc. care au sisteme fragmentare, dar care au un grad de dezvoltare foarte ridicat. Și înainte de alegeri toți au făcut un pas înapoi și au uitat de necesitatea reformei. Prin 2016, un alt premier a creat un grup de lucru privind reforma administrativ-teritorială, având la bază studiul GIZ cu câteva modele ce presupuneau reducerea radicală până la 100, 300 sau 400 de primării. Reprezentanții Guvernului de atunci, au ieșit în spațiul public și ne-au spus că ar prefera cele mai radicale opțiuni/modelle: opțiuni cu 100 de primării!!! Fără a întreba societatea, fără a avea discuții și consens, fără a explica efectele și impactul etc.

Noi trebuie să conștientizăm cu toții că această reformă a administrației publice este o reformă extrem de complexă și necesară, ea nu este mai puțin importantă decât reforma justiției, decât lupta cu corupția etc. În afară de aceasta, reforma administrativ-teritorială nu poate fi făcută fără a avea un consens larg și cu asigurarea resurselor necesare pentru implementarea ei, iar acest lucru, din păcate, nu se înțelege foarte bine. Ori, în prezent, se încearcă să fie impus /copiat un anumit model, ori încercăm să fim

mult prea ascultători în relația cu unii experți/consultanți străini.

ÎN REZULTAT, SUNTEM ÎN FAȚA NECESITĂȚII DE A COMBATE UN MIT, PROMOVAT INCLUSIV PRIN VOCILE REPREZENTANȚILOR GUVERNĂRII, PŢECUM CĂ REFORMA ADMINISTRATIV-TERITORIALĂ (ÎN FORMA EI RADICALĂ) ESTE IMPUSĂ DE CĂTRE UE!!! CEEA CE ESTE O IPOTEZĂ TOTAL GREȘITĂ ȘI CHIAR...PERICULOASĂ! CARE DISCREDITEAZĂ UE, MISIUNEA CELOR CARE PROMOVEAZĂ INTERGRAREA ÎN UE ȘI ADUCE ATINGERE IMAGINII PROCESULUI DE INTEGRARE ÎN UE.

În realitate, un lucru recunoscut și la nivel european, reforma administrativ-teritorială, reforma administrației publice, structura administrativă etc. sunt treburi interne ale statelor membre ale Uniunii Europene, iar UE, de obicei, nu se implică în asemenea subiecte. De aceea, în UE se regăesc și funcționează destul de bine diverse sisteme administrative-teritoriale, de la unele destul de consolidate (Germania, Finlanda, Danemarca etc), până la cele mai fragmentate din lume (Cehia, Slovacia, Ungaria, Austria, Franța etc.) !!! Eu cred că la noi s-a interpretat incorect și impropriu una dintre cele 9 condiții ale UE, de a reforma administrația publică centrală și locală, în legătură cu acordarea pentru Republica Moldova a statutului de țară candidat. Atunci când ni s-a spus că este necesar să sporim capacitatea administrativă, cineva, traditional, a înțeles, în mod simplist că acest lucru înseamnă încă o strategie pentru o perioadă de șapte ani și o nouă reformă administrativ-teritorială. În realitate, noi trebuia să acționăm ținând cont de existența unei diversități de modele/abordări, de faptul că UE nu are competența de a dicta în acest domeniu, că în Republica Moldova există anumite particularități și realitățile existente, de faptul că există un context social/politic deloc simplu și urmează alegeri prezidențiale, parlamentare. Dar cel mai important, trebuia să ne focusăm atenția pe problemele esențiale ale acestui sistem! Dar nu pe noi documente, cu o durată de implementare foarte lungă (șapte ani), în condițiile în care la noi lipsește stabilitatea și continuitatea politică. În doar ultimii doi ani s-au schimbat două Guverne. Astfel, **de ce, de exemplu, am intrat într-un nou ciclu electoral păstrând consiliile raionale, cu aceste structuri**

depășite total, care nu aduc plus valoare guvernării locale, care constituie un impediment enorm avansării reformelor în diverse domenii (sănătate, educație, social etc.). În același timp, pentru care se cheltuiesc foarte mulți bani, potrivit unor calcule e vorba de mai bine de un miliard de lei. Consiliile raionale sunt depășite, inclusiv pentru faptul că au fost create în cu totul alte realități, aveau resurse, prin aceste structuri treceau toți banii care ajungeau la primării, multe impozite rămâneau la ei. În esență, aceste structuri erau pentru a fi controlate teritoriile din punct de vedere politic etc. Realitățile însă s-au schimbat, condițiile socio-economice sunt cu totul altele, am aprobat Carta autonomiei locale, în Constituție, în anul 1994, au fost incluse principiile descentralizării și autonomiei locale. Parcă am avea două lumi paralele, pe de o parte legislația ne prezintă o situație, iar în realitate sunt contrazise toate aceste principii. Dacă e să revenim la reforma administrativ-teritorială, constatăm abordări total simpliste și matematice, promovate și impuse insistent, direct sau din umbră de diversi experți. Precum că unificarea mecanică a două sau mai multe primării în una constituie cea soluție magică care va rezolva imediat problemele legate de așa-numita fragmentare teritorială excesivă, ceea ce reprezintă o abordare greșită, superficială și îngustă. Anume din cauza unor astfel de abordări neînțelegerii esenței și importanței democrației locale (în cadrul căreia elementul teritorial este unul secundar), în Republica Moldova, toate încercările de reformare adecvată a APL au eșuat. Mai ales în faza când se ajungea la implementare. Deoarece conceptele, fundamentale, motivele și direcțiile reformelor, de regulă, au fost elaborate într-un cerc îngust și fără o largă consultare a celor interesați, greșite și rupte de realități.

Însă esența acestei reforme nu constă în reducerea simplistă a numărului de primării. ci pentru ca oamenii să aibă parte de servicii mai bune și să simtă o îmbunătățire. Interesant este că nicio țară care a făcut o asemenea reformă nu a dus-o la bun sfârșit, pentru a putea spune că a fost cu succes, mai ales cele din spațiul post-sovietic. **Dimpotrivă, în cazul Albaniei și al Georgiei, prin această reformă a fost distrusă democrația locală.** În cazul Albaniei, unde sunt conflicte mari, în rezultat, partidul de guvernare și-a subjugat toată puterea locală. Exact așa se întâmplă și în Georgia - cum se schimbă puterea la nivel central, își schimbă culoarea și puterea locală, iar opoziția a dispărut la nivel local. Acum cinci-șase ani cele mai mari administrații locale din Republica Moldova au ajuns sub influența puterii care domina atunci, același lucru s-a întâmplat și cu Consiliile raionale. Din primăriile mici, circa 300-400 au rezistat și nu s-au lăsat controlate de acea putere. Iată de ce noi credem că acest element al democrației este fundamental, de rând cu o justiție sănătoasă și un proces de luptă cu corupția. Imaginați-vă că un singur partid ar putea domina toate cele 800-900 de primării! Un alt caz este cel al Cehiei și Slovaciei. Am avut ocazia să fiu delegat de către Congresul Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei

în calitate de coraportor pe domeniul democrației locale în Cehia. Sunt foarte recunoscători pentru că am avut ocazia să văd un model administrativ fragmentat, cu circa 6400 de municipalități și pe care ei îl susțin pentru că aceasta este soluția identificată împotriva regimurilor totalitare. În acest caz, chiar și cea mai mică comună constituie un element fundamental al democrației. **Noi tot trebuie să decidem dacă democrația este sau nu un element fundamental, atunci când ne propunem să realizăm o asemenea reformă, în afară de aceste calcule matematice care se fac.**

De asemenea, din punct de vedere politic este foarte periculoasă o asemenea decizie radicală. Unii funcționari spun că avem prea multe primării și ar trebui să le unim câte șapte sau zece pentru ca oamenii să fie fericiți. Dar chiar și experiența din 1998 ne demonstrează că dezvoltarea a început atunci în centrele comunale, acolo unde exista primărie, iar oamenii nu trebuie să simtă regresul atunci când se face o reformă. Unii se întreabă de ce să investim în primării cu 500-1000 de oameni, dacă putem să direcționăm aceste resurse în localități mai mari? În afară de eroare fundamentală și un pericol extraordinar politic/social al unor astfel de abordări cu iz de nazism și fascism, pe care cu regret le observăm la mai mulți „experți/consultanți”, cum rămâne cu prevederile constituționale care stipulează că toți oamenii au aceleași drepturi, inclusiv la servicii de calitate? **Un fost primar din România, Alin Nica, actualmente președintele Consiliului Județean Timișoara, amintea într-un context similar despre obligația de a asigura oricărui cetățean, chiar și celui care locuiește la munte, minimul necesar de servicii.**

„LA NOI SE TRĂMBIȚEAZĂ CU ACEST ELEMENT ECONOMIC ȘI SE ÎNCEARCĂ SĂ FIE INDUSĂ IDEEA CĂ ACEASTA ESTE O MARE SOLUȚIE, CEEA CE ÎN REALITATE ESTE O GREȘALĂ DE ORDIN STRATEGIC, NEÎNTELEASĂ NICI ÎN PERIOADA REFORMELOR ANTERIOARE”

Atunci când vorbim despre o asemenea reformă trebuie să ținem cont de particularitățile țării. Aproape 60% din populația Republicii Moldova locuiește în mediul rural. În afară de aceasta, urbanizarea înseamnă apeduct, drumuri, acces la servicii etc. și nu înseamnă neapărat să ne mutăm cu toții cu traiul la Chișinău. Dimpotrivă, există această tendință ca oamenii din orașele mari să-și cumpere case în mediul rural. În ceea ce privește economia, în contextul reformei nu putem vorbi doar despre acest element, trebuie să ținem cont de mai multe aspecte despre care s-a menționat mai sus, cum ar fi cel democratic, cultural, etnic, istoric etc. La noi se trămbițează cu acest element economic și se încearcă să fie indusă ideea că aceasta este o mare soluție, ceea ce în realitate este o greșală de ordin strategic, neînțeleasă nici în perioada reformelor anterioare. Nu există studii care ar demonstra că o asemenea reformă ar genera economii. Poate și s-ar face anumite economii, dar

din contul constrângerii democrației locale și a îndepărtării serviciilor de cetățean. Funcționari publici și așa sunt puțini în primării, 5-7, care au un volum de muncă foarte mare. Cu toate acestea, la alegerile locale din această toamnă mai mult de 2/3 din foștii primari au câștigat câte un nou mandat, deoarece oamenii le-au apreciat munca din ultimii ani: proiecte, investiții, drumuri, iluminat stradal, infrastructură... În cazul reformei realizate în 1998 a crescut numărul de angajați, nu s-a redus. Același lucru s-a întâmplat și în Albania. Chiar dacă numărul de primării s-a redus, de la 1000 la 60, numărul funcționarilor a crescut. În cazul unei eventuale reforme la noi, dacă mărești teritoriile administrate, trebuie să mărești și numărul angajaților. **În afară de aceasta, dezvoltarea satelor și orașelor noastre depinde de profesioniștii pe care îi avem în primării: juriști, arhitecți, specialiști în scriere de proiecte etc., deoarece țări precum România, Cehia, Polonia etc. nu își dezvoltă localitățile cu resursele proprii, indiferent de gradul de descentralizare, dar din fonduri europene, diverse programe de dezvoltare..., iar pentru asta este nevoie de specialiști buni.**

Noi recunoaștem că am obținut unele rezultate în domeniul descentralizării, 100% din Fondul Rutier ajunge în primării cu destinație generală, 100% din impozitul pe venitul persoanelor fizice rămâne la nivel local în sate și 50% în orașe, au fost eliminate plafoanele la taxele locale, sunt progrese în domeniul patrimoniului local și consolidării bazei financiare, au crescut competențele APL în domeniul transportului de pasageri, urbanistic etc. Ceea ce încă nu am reușit noi este descentralizarea politicii de cadru și a salarizării în APL. Noi le tot spunem celor de la nivel central să asigure o marjă minimă de salarizare și, în rest, să dea această competență celor de la nivel local, astfel vor transfera responsabilitatea în acest domeniu către APL, îi vor motiva să sporească economia, să colecteze mai bine impozitele, să aducă investiții, să se asocieze și să coopereze etc. **Dacă s-ar înțelege foarte bine ce înseamnă descentralizarea, s-ar așeza toți la o masă și ar decide care sunt cinci-șase funcții de însemnătate națională și restul s-ar delega și astfel am putea avansa.** De asemenea, să nu uităm că statul poate delega anumite competențe, doar că acestea trebuie să fie asigurate cu resurse financiare, să nu se întâmple ca în cazul când statul a majorat salariile cu 1300 de lei, doar că din contul bugetelor locale.

„ASTĂZI, VIZIUNILE NOASTRE TREBUIE SĂ FIE CONECTATE LA REALITĂȚILE DIN TERITORIU, IAR PENTRU A EFECTUA RAPID O ASEMENEA REFORMĂ ESTE NEVOIE DE RESURSE FOARTE MARI. CINEVA VORBEȘTE DESPRE RESURSE? SPUNE CINEVA ASTĂZI CĂ OFERĂ UN MILIARD DE DOLARI PENTRU A REALIZA ACEASTĂ REFORMĂ, DACĂ SE TOT INTERPRETEAZĂ CĂ ESTE O CONDIȚIE A UE?”

Amalgamarea voluntară nu este o soluție a problemei, deși încă vedem mult optimism la colegii noștri din Guvern și Parlament privitor la aceasta. Noi de la bun început le-am spus colegilor noștri că orice reformă are nevoie de o abordare complexă și nu se reduce doar la aspectul teritorial, cum ar fi în acest caz amalgamarea. Noi recunoaștem că am militat pentru includerea acestui instrument în legislație - cel de amalgamare voluntară, deoarece există interes al unor primării de a se uni. De exemplu, această amalgamare are sens în cazul satelor care se află aproape de un oraș sau sunt două-trei primării care au fost separate și care și-ar dori să fie împreună. Dar acest instrument nu trebuie să fie unic și, mai ales, nu trebuie să fie cel ce ascunde de fapt, amalgamarea forțată care se propune a fi realizată după doi ani. Atunci când ni se oferă drept exemplu de reformă Țările Baltice, nu se spun și despre investițiile făcute acolo în ultimii 10-15 ani. Cred că și noi vom ajunge la o asemenea etapă, după ce vom construi infrastructura, drumurile etc. Astăzi viziunile noastre trebuie să fie conectate la realitățile din teritoriu iar pentru a efectua rapid o asemenea reformă este nevoie de resurse foarte mari. Cineva vorbește astăzi despre resurse? Spune cineva astăzi că oferă un miliard de dolari pentru a realiza această reformă, dacă se tot interpretează că este o condiție a UE? Dar așa ceva nu este și nici nu va fi. În acest caz trebuie să avem o abordare serioasă și etapizată față de acest subiect. Înainte de aceste alegeri am propus să ne focusăm atenția pe problemele esențiale. Experiența ne arată că în Republica Moldova nu putem avea și bani, și viziune bună pentru acțiunea din toate pozițiile și a obține un rezultat bun. Chiar dacă eu sunt adeptul unei abordări complexe, strategice, viața ne arată că acest lucru este practic imposibil. Ținând cont de aceste realități trebuie să găsim un consens și să acționăm pe etape. Prima ar fi reformarea centrelor raionale. Amalgamarea voluntară este o formă supremă de cooperare dintre primării. Până la amalgamare însă trebuie să parcurgem alte etape, cum ar fi delegarea de competențe de la o primărie cu posibilități mai reduse către una cu mai mult potențial, cooperarea intermunicipală, crearea asociațiilor intercomunitare, pentru a putea avea o contabilitate comună, specialiști comuni și astfel ajungem treptat la amalgamarea voluntară. **Avem nevoie de o altă abordare a reformelor, nu de sus în jos, dar să începem de la nivel local.** Astăzi există o percepție distorsionată despre realitățile din teritoriu, deoarece toate aceste strategii și planuri de acțiuni nu au fost îndeplinite, nu s-a realizat descentralizarea reală, nu s-au transferat resursele care puteau fi transmise, nu s-a oferit autonomie în domeniul angajării și salarizării și ni se spune că suntem slabi și nu putem face nimic. Dar cum să facem dacă nu v-ați îndeplinit angajamentele și după asta tot APL sunt de vină. Să alegem această cale și vom vedea situația reală care există în teritorii.

Editorial de
Viorel FURDUI

■ CALM European **CALM și A.Co.R. fac front comun pentru a consolida cooperarea dintre APL din R. Moldova și instituțiile UE!**

Comitetul European al Regiunilor

În contextul în care Uniunea Europeană a dat undă verde aspirațiilor europene ale Republicii Moldova, ținând cont și de faptul că în 2024 se împlinesc 30 de ani de la înființarea Comitetului European al Regiunilor, președinta Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM), Tatiana Badan și președintele Asociației Comunelor din România (ACoR), Emil Drăghici fac front comun pentru a consolida cooperarea dintre autoritățile locale din R. Moldova și această structură consultativă importantă la nivelul Uniunii Europene.

În cadrul unor mesaje adresate președintelui Grupului Alianței Europene din cadrul Comitetului European al Regiunilor, Karl Vanlouve, președinta CALM, Tatiana Badan și președintele ACoR, Emil Drăghici constată că a venit momentul în care cooperarea mai strânsă dintre Comitetul Regiunilor al UE și R. Moldova este o necesitate absolută pentru avansarea agendei europene, inclusiv cu implementarea acordurilor de asociere și a Agendei de preaderare și aderare la UE.

Potrivit președinților celor două structuri asociative ale APL din R. Moldova și România, o astfel de cooperare, poate lua forme destul de diferite, incluzând, în primul rând, grupul de lucru separat privind Republica Moldova în cadrul Comitetului European al Regiunilor, participarea periodică a Asociației și a administrațiilor locale din Moldova la sesiunile plenare ale Comitetului Regiunilor, cu conferințe specializate sub auspiciile Comitetului Regiunilor, acțiuni comune de promovare adresate Comisiei Europene, Parlamentului European; direcțiilor generale separate, cooperării continue în cadrul CORLEAP etc.

Cei doi lideri locali consideră că pentru R. Moldova un eventual statut de asociat la Comitetul Regiunilor ar fi în conformitate cu agenda UE, statutul de candidat la UE și acordurile de asociere dintre Uniunea Europeană și statul nostru.

De asemenea, președinții celor două asociații au propus organizarea evenimentului cu drepturi depline al Comitetului Regiunilor al UE în 2024 la Chișinău, Moldova, ca semn al recunoașterii și al seriozității intensificării extinderii UE, dar și participarea Delegației Republicii Moldova la Summit-ul de la Mons, Belgia.

SATELE ȘI ORAȘELE DIN REPUBLICA MOLDOVA SUNT EUROPA!

Felicitări, dragi colegi din administrația publică locală!

Deschiderea negocierilor de aderare pentru R.Moldova la Uniunea Europeană reprezintă o șansă istorică de dezvoltare a comunităților noastre!

Consiliul European a decis să deschidă negocierile de aderare pentru Republica Moldova.

Mulțumim tuturor celor care au contribuit ca acest vis să devină realitate: conducerii statului, APL, societății civile, mediului academic și oamenilor simpli pentru efort, răbdare și încredere!

Astfel, 14 decembrie 2023 va deveni o zi istorică pentru Republica Moldova, pentru că astăzi se renaște speranța într-un viitor

demn aici, acasă, alături de copiii și părinții noștri. Republica Moldova este susținută de

cele 27 de țări membre ale Uniunii Europene pentru a deveni parte a acestei familii care are la baza creării sale democrația și bunăstarea cetățenilor.

Având parte de tot acest sprijin, inclusiv a fraților noștri de peste Prut, din România, satele și orașele noastre vor avea mai multe oportunități de dezvoltare iar primarii, cu siguranță, vor face tot ce depinde de ei pentru a atrage fondurile europene în localitățile noastre. De azi înainte Europa înseamnă și Republica Moldova și nu avem în vedere doar poziționarea geografică. Pășim cu încredere într-o nouă etapă în care Europa își va face tot mai mult simțită prezența în infrastructura din comunitățile noastre, în nivelul de trai al cetățenilor noștri, în justiția dreaptă, în sistemul medical și educațional performant, în susținerea afacerilor mici și

mijlocii, în crearea locurilor de muncă atractive. Începerea negocierilor de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană poate însemna și încetinirea exodului populației, dar și determinarea multor reprezentanți ai diasporei să revină acasă. Decizia de astăzi înseamnă și alinierea la standardele țărilor care aleg democrația, nu totalitarismul, aleg libertatea de exprimare, nu cenzura, aleg un viitor demn pentru urmașii lor.

Încă de la crearea CALM în 2010 am militat pentru descentralizare, autonomie și democrație locală – valori europene fundamentale și de necontestat în țările UE. Ne bucurăm că astăzi munca tuturor aleșilor locali care au îmbrățișat aceste valori este materializată prin adoptarea acestei decizii istorice! Să fie într-un ceas bun și să ne mândrim că suntem copiii acestui pământ!

Viorel Furdui va deține o funcție importantă în cadrul unei instituții a Consiliului European

Directorul executiv al CALM a fost ales în calitate de vicepreședinte al Comitetului de Monitorizare al Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului European (CALRCE). Comitetul de monitorizare este una din cele mai importante structuri ai Consiliului European care veghează situația democrației și autonomiei locale din Europa. Directorul executiv al CALM a obținut cele mai multe voturi, 40% dintre voturile membrilor Comitetului de Monitorizare. 35% au votat pentru reprezentanta din Danemarca și 25% din voturi a obținut reprezentantul autorităților publice locale din Ungaria.

Viorel Furdui a mulțumit grupului politic al independenților pentru nominalizare, menționând că este un adept desăvârșit al democrației locale. „În viziunea mea, democrația locală, descentralizarea, guvernarea locală puternică, reprezintă elementele fundamentale și indispensabile ale unui sistem de-

mocratic, modern și european, cu adevărat sustenabil! Fără democrație locală nu poate exista democrație veritabilă națională!”

Totodată, noul vicepreședinte al CALRCE a apreciat și subliniat importanța rolului Comitetului de Monitorizare în redresarea democrației locale din Moldova în ultimii 20 de ani, dar și a mecanismului de postmonitorizare, aplicat de către comitet în raport cu Republica Moldova, care trebuie continuat și perfecționat. „Datorită mecanismului de postmonitorizare, procesele negative din Moldova au fost oprite, iar cele pozitive au fost pornite și consolidate. Astfel că Republica Moldova, după decenii de critici justificate, în prezent poate oferi exemple pozitive în diverse domenii ale democrației locale.” De asemenea, din partea delegației și APL din RM, Viorel Furdui a mulțumit raportorilor Consiliului European pentru munca și implicarea acestora în ultimii 12 în procesul de monitorizare a situației democrației locale din Moldova, prin pregătirea rapoartelor, foilor de parcurs, recomandărilor și luărilor de poziție care au ajutat foarte mult democrația locală și autoritățile locale din statul nostru, au stopat abuzurile și au creat condiții pentru schimbări pozitive. „În special, mulțumim dnei Gun Marit Helgesen, vicepreședintă a Camerei Regiunilor, președintă a Asociației Municipalităților din Norvegia, dlui Mark Cools, Belgia, ales astăzi în calitate de Președinte al Congresului Autorităților Locale și Regionale al consiliului European.”

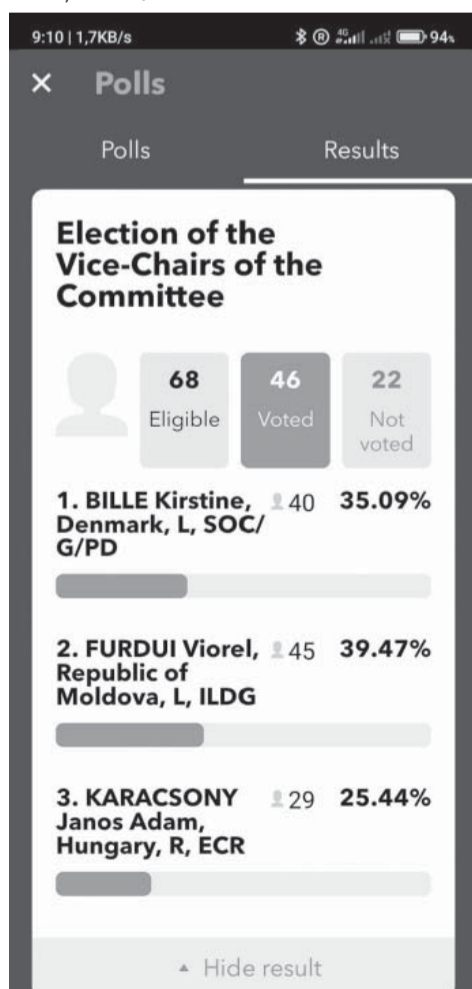
CALRCE este organul reprezentativ al autorităților locale și regionale din statele membre ale Consiliului European care veghează democrația locală din toate cele 46 de țări membre ale Consiliului European, in-

clusiv prin monitorizarea implementării Cartei Europene a Autonomiei Locale. Comitetul de Monitorizare împreună cu Comitetul de Guvernare și Comitetul Afaceri Curențe asigură activitatea CALRCE.

CALRCE a jucat un rol foarte important în apărarea democrației locale din Republica Moldova, inclusiv în ultimii ani, când asupra aleșilor locali se făceau presiuni enorme, iar CALRE a intervenit prompt prin constatarea acestor abateri în rapoartele sale, prin alte reacții rapide, vizite de monitorizare și discuții cu factorii decizionali.

O altă realizare constituie procedura de postmonitorizare, realizată de Consiliul European prin Congresul Puterilor Locale și Regionale și Comitetul de Monitorizare. În rezultat au fost semnate 2 Foi de parcurs care au schimbat mai multe realități din administrația publică locală, printre acestea fiind stoparea abuzurilor, promovarea și acceptarea de către autoritățile centrale de la Chișinău a unor reforme (accesul reprezentanților APL la Curtea Constituțională, în cazul în care aceștia consideră că le-au fost lezate drepturile, restabilirea dialogului dintre puterea centrală și puterea locală, consolidarea bugetelor locale, inclusiv prin descentralizarea Fondului Rutier etc.

Îi dorim mult succes noului vicepreședinte al Comitetului de Monitorizare al CALRCE și suntem convingși că va apăra cu ardoare interesele autorităților publice locale, așa cum a făcut mereu acasă și peste hotare.

Președinta CALM Tatiana Badan: "Integrarea UE și dezvoltarea locală se pot face doar printr-un parteneriat real între APL și APC!"

În discursul său din cadrul Forumului Primarilor, organizat de Președinție, Guvern și Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM), președinta CALM, primară de Selemet, Ci-mișlia, Tatiana Badan, a felicitat toți primarii și primarele pentru obținerea mandatului de încredere din partea cetățenilor în cadrul alegerilor locale din 5 noiembrie. „Funcția de primar este una nobilă, onorabilă, dar și foarte responsabilă și, uneori, chiar vulnerabilă. Noi ne-am asumat conștient această decizie de a candida pentru aceste funcții, obiectivul fiind de a aduce schimbare, dezvoltare și un viitor mai bun în satele, orașele și în țara noastră. Felicit cei peste 2/3 din primarii realeși în funcție, acest lucru înseamnă că cetă-

țenii au apreciat munca Dvs. și schimbările pe care le-ați făcut în comunități! Felicitări pentru această muncă titanică pe care ați făcut-o! Spunem bun venit în comunitatea autorităților locale din R. Moldova colegilor noștri primari la primul mandat! Vă dorim tuturor multă sănătate, putere, curaj! Nu va fi ușor, dar să știți că noi toți din cadrul CALM suntem alături de Dvs. pentru a vă susține și a vă împărtăși din experiența noastră și din bunele practici.

Președinta CALM a apreciat inițiativa Președintei Maia Sandu de a fi majorate salariile în administrația publică locală, dar și deschiderea Președinției în vederea stabilirii unui bun parteneriat cu CALM. „Una dintre primele inițiative ale Dvs. în calitate de președintă a fost semnarea unui acord de colaborare cu CALM-ul, lucru pe care îl apreciem.”

Cât privește inițiativa vociferată în cadrul Forumului de către Președinta Maia Sandu privind majorarea salariilor primarilor și unor categorii de funcționari din APL, Tatiana Badan a declarat că este regretabil faptul că nu pentru toți angajații din APL vor crește salariile.

„Ne-am bucurat să auzim că va exista o inițiativă de a majora salariile, dar ne-am întristat pentru că nu toți angajații din APL vor beneficia de această majorare. Succesul activității unei administrații locale eficiente depinde de întreaga echipă, nu doar de primar, viceprimar și secretar. Avem contabili, percepători fiscali, ingineri cadastrali – o echipă mică ce generează foarte multă dezvoltare prin scrierea și implementarea proiectelor, atragerea investițiilor. Pentru mine ar fi rușinos să le spun colegilor că salariul va fi majorat doar pentru anumite categorii de angajați. Cred că ar fi corect să găsim o soluție pentru a majora salariile tuturor funcționarilor publici locali.”

De asemenea, președinta CALM a vorbit despre necesitatea asigurării unor garanții sociale pentru funcționarii publici și persoanele cu demnitate publică. „Cunosc primari care au decedat în timpul exercitării funcției iar familiile acestora nu au beneficiat de niciun fel de suport. Trebuie să motivăm acești oameni pentru că altfel nu vom putea asigura o guvernare eficientă și calitativă la nivel local”.

În ceea ce privește dezvoltarea țării noastre și cursul european, Tatiana Badan a menționat că avem foarte mult de lucru în acest domeniu. „S-a vorbit astăzi că suntem în aceeași barcă, atât APL, cât și APC, lucru cu care suntem în totalitate de acord. Toți suntem responsabili de îmbunătățirea lucrurilor și a serviciilor aici, la noi acasă. În

Președinta CALM Tatiana Badan: "Integrarea UE și dezvoltarea locală se pot face doar printr-un parteneriat real între APL și APC!"

accest proces de reforme democratice a țării noastre și a programului de guvernare avem și multe probleme de rezolvat. Acestea trebuie discutate în comun și mă bucur că există așa o oportunitate în cadrul acestui Forum."

Printre problemele curente ale APL, președinta CALM enumerat accesul limitat la fonduri. „Dacă ne vom integra în UE și sperăm că acest lucru se va întâmpla, vom avea mai multe posibilități de a accesa fonduri importante. În acest sens vreau să asigur guvernarea că autoritățile publice locale au capacități de a scrie și a implementa proiecte. Noi am demonstrat acest lucru în cadrul Programului Satul European, atunci când nimeni nu s-a gândit că în termeni restrânși vor aplica atât de multe APL având proiecte foarte bune. Vom putea să aplicăm la proiecte europene dacă vom putea menține și motiva angajații noștri.”

Vorbind despre dialogul instituționalizat între Guvern și CALM, Tatiana Badan a constatat că acesta s-a îmbunătățit. „Acum avem posibilitatea să discutăm în cadrul Comisiei Paritare, ne întrunim și în cadrul grupurilor de lucru sectoriale, solicitarea noastră este ca toate ministerele să aibă această deschidere.”

Pentru a avea o comunicare mai eficientă, propunerea președintei Tatianei Badan a fost ca un reprezentant al CALM să

fie membru asociat în Guvern. „CALM-ul ar trebui să aibă dreptul la inițiativă legislativă și calitatea de subiect cu drept de a sesiza Curtea Constituțională.”

De asemenea, în contextul în care alegerile au avut loc, Tatiana Badan a solicitat reînceperea activității Comisiei Paritare, a grupurilor sectoriale, pentru a putea oferi mai multă informație colegilor din APL și pentru a identifica soluțiile necesare la problemele existente.

În ceea ce privește descentralizarea, potrivit CALM este nevoie de descentralizat domenii precum cel de asistență socială și educație primară, colectarea impozitului pe venitul persoanelor fizice la domiciliu/reședință, să crească și cota impozitului pe venitul persoanelor fizice pentru orașe și municipii, acordarea unei părți din impozitul pe venitul persoanelor juridice în bugetele locale, să fie clarificat statutul obiectivelor acvatice și cele care nu sunt de importanță națională să fie transferate în proprietatea APL. Tatiana Badan a vorbit și despre restanțele la capitolul înregistrării, delimitării și evaluării bunurilor imobile etc.

Controalele excesive administrative, financiare, judiciare și politice sunt o altă problemă abordată de președinta CALM. „Este bine cunoscut că la baza dezvoltării locale stă INIȚIATIVA locală și, în special, inițiativa liderilor comunităților locale, a primarilor și echipelor lor. Însă, o sumedenie de organe de control, inspecții, agen-

ții.....cu drept de control asupra activității APL deseori stopează sau reduc considerabil această inițiativă și dorința de a performa! Acest control în Republica Moldova deseori se transformă în amestec și blocarea activității normale al APL. ANI, inspecția financiară, curtea de conturi, ANRE etc. urmează să-și revadă raporturile cu APL. Noi credem că este nevoie de modernizarea acestui sistem de control, dacă tot ne dorim să ne aliniem standardelor europene. Ne dorim ca aceste instituții de control ale statului să nu-l per-

ceapă pe primar sau pe funcționarul public ca pe un criminal, să ne debarasăm de acest sistem sovietic stalinist. Propunerea noastră este ca aceste instituții să realizeze un sistem de audit european, în care Primarul NU este privit din start în calitate de criminal, dar este atenționat asupra greșelilor neintenționate și ajutat să le corecteze. Același lucru se referă la alte organe de control din domeniul construcțiilor, energetic, mediu, sanitar etc. Ne dorim să fie exclusă această abordare că suntem cei care încalcă legea.”

**În încheierea discursului,
Tatiana Badan a afirmat:**

„Fiica mea m-a întrebat dacă nu doresc să plec la ea, peste hotarele țării, acolo unde s-a stabilit ea de câțiva ani. I-am spus că nu vreau, pentru că iubesc acest pământ, așa cum îl iubesc toți colegii mei primari. Îmi doresc ca împreună să identificăm soluțiile necesare pentru ca cetățenii noștri, noi și copiii noștri, să ne simțim bine acasă. Dar pentru a crește din punct de vedere economic și pentru a putea oferi oportunități tinerilor noștri, trebuie să eliminăm foarte multe bariere birocratice, să îmbunătățim cadrul normativ, să putem să oferim la nivel local posibilități de dezvoltare economică.”

Cresc salariile în APL – o veste mult așteptată, dar cu gust amar!

Începând cu anul viitor, unele categorii de angajați din sectorul bugetar vor beneficia de salarii majorate. Printre aceștia se regăsesc primarii, vice-primarii și secretarii consiliului local. Aceste categorii de funcționari vor primi un spor în valoare de 50% din salariul de bază. Congresul Autorităților Locale din Moldova salută această inițiativă necesară de a motiva specialiștii din APL care contribuie la dezvoltarea satelor și orașelor noastre, dar și în vederea consolidării capacităților mana-

geriale ale acestora. Totodată, CALM atenționează asupra faptului că este necesar de a majora salariile și celorlalți funcționari din APL, cum ar fi contabilii, specialiști în percepere fiscală sau inginerii cadastrali. „Doar împreună cu toată echipa primăriei înregistrăm rezultatele pe care le avem astăzi în localitățile noastre, scriem și implementăm proiecte, construim apeducte, rețele de canalizare, creștem nivelul de trai și încrederea oamenilor că pot avea un viitor aici, acasă”, a declarat președin-

ta CALM, Tatiana Badan în cadrul unei întruniri cu reprezentanți ai autorităților centrale. Una dintre soluțiile propuse de Guvern ar fi ca primăriile din veniturile proprii să ofere acest supliment la salariul funcționarilor care au rămas cu aceleași remunerații. Contabilii și alți angajați ai primăriilor se vor întruni marți, 26 decembrie, în cadrul unei ședințe, la care au fost invitați să participe și reprezentanți ai Guvernului pentru a discuta soluțiile necesare în vederea depășirii acestei situații de impas.

Contabilii și alți angajați din APL au venit la Chișinău SĂ-ȘI REVENDICE DREPTURILE!

Circa 200 de contabili, specialiști în domeniul percepției fiscale, ingineri cadastrali, primari și alți angajați din cadrul APL s-au întrunit marți, 26 decembrie, la Chișinău, în cadrul ședinței generale a Rețelei Contabililor și altor angajați din APL, pentru a-și exprima dezacordul față de decizia puterii centrale de a majora salariile doar unor categorii de angajați din APL (primari, vice-primari și secretari ai consiliilor locale). La evenimentul organizat de Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) au participat ministrul Finanțelor Petru Rotaru, deputata Ersilia Qatrawi, consiliera prim-ministrului în domeniul administrației publice Diana Chiriac, secretarul de stat al Ministerului Finanțelor Vladimir Arachelov etc.

Potrivit contabililor, prin această inițiativă s-a creat o situație de nedreptate, tensiune profundă, discriminare și umilință în administrația publică locală. Astăzi, angajații din APL care au rămas cu aceleași salarii derizorii, sunt remunerați la nivelul apropiat de categoriile de angajați necalificați, deși majoritatea dintre ei au studii superioare, un volum de muncă și responsabilitate incomparabile. Unii contabili deja au scris cerere de demisie, iar dacă nu se iau măsuri pentru a elimina această discriminare, vor pleca și mai mulți funcționari din administrația publică locală.

Primarii prezenți la eveniment și-au susținut colegii și le-au spus reprezentanților puterii centrale că de creșterea

remunerației trebuie să beneficieze toți funcționarii din primării.

Ministrul Finanțelor Petru Rotaru a subliniat faptul că autoritățile centrale sunt deschise pentru a identifica soluțiile necesare și pe parcursul lunii ianuarie se intenționează să se intervină în cadrul legal, astfel încât și celorlalți funcționari din APL să le fie sporită remunerația. Totodată, Ministrul a îndemnat reprezentanții APL să crească și capacitatea financiară a primăriilor.

În cadrul evenimentului au fost propuse mai multe soluții pentru a depăși această situație de criză. În acest sens a fost creat un grup de lucru care se va întruni în ședințe prezidate de Ministrul Finanțelor. De asemenea, părțile s-au angajat să identifice și să adopte soluții în cel mai scurt timp, astfel ca în noul an, contabilii și alți angajați din APL să beneficieze de creșterea remunerației alături de ceilalți colegi.

În Moldova există o sete enormă din partea autorităților locale, INTERES ȘI CAPACITATE DE A ATRAGE FONDURI EUROPENE

În Rep. Moldova există un interes foarte mare din partea autorităților locale, dar și capacitate, de a accesa fonduri europene pentru dezvoltarea localităților, indiferent dacă sunt mari sau mici, constată directorul executiv al Congresului Autorităților Locale din Moldova, Viorel Furdui. El a subliniat în acest sens că sarcina guvernării este să le ofere primarilor aceste posibilități. În ceea ce privește reforma administrativ-teritorială, prioritatea principală a autorităților centrale trebuie să fie lichidarea raioanelor, susține Viorel Furdui, în cadrul emisiunii „NEconfidențial” de la Radio Chișinău, realizată de Mihaela Dicusar, relatează stiripesurse.md

Directorului executiv al Congresului Autorităților Locale din Moldova, Viorel Furdui, spune că percepția precum că primarii, în special din localitățile mici, nu au capacitate de a atrage proiecte este greșită, iar acest lucru l-a arătat programul „Satul European” pentru care au aplicat mai mult de 2/3 din primării.

„Asta înseamnă că în Rep. Moldova există o sete enormă din parte autorităților locale, interes și capacitate de a aduce proiecte în localitate. Primarii fac tot posibilul ca să aducă un proiect în localitate. Sarcina guvernării este să e ofere aceste posibilități ca primarii să le acceseze și implementeze. Elementul important se referă la faptul că există capacitate”, a spus Viorel Furdui.

În ceea ce privește anunțul recent al guvernării cu privire la creșterea salariilor pentru primari, viceprimari și secretari, Viorel Furdui atrage atenția că nu trebuie neglijați ceilalți angajați din cadrul administrațiilor publice locale.

„Precum contabilii, inginerii cadas-

trali, percepții fiscale și alte categorii, care depun o muncă enormă, fiind la limita sărăciei”, a precizat Viorel Furdui.

Referindu-se la reforma administrativ-teritorială, Viorel Furdui, susține că prioritatea principală a guvernării trebuie să se refere la raioane, care trebuie lichidate.

„Anume trebuia de concentrat pe problema raioanelor. Toți știu că aceste structuri sunt depășite, ineficiente. Mai mult decât atât, nu mai au nicio influență politică, așa cum se credea cândva în teritoriu. Ele nu mai gestionează fonduri. Bani nu mai trec pe la ei. Li s-a luat asistența socială. Am înțeles că și educația e la rând și atunci cu ce să se ocupe aceste structuri?”, a declarat Viorel Furdui.

Referindu-se la procesul de amalgamare sau așa-zisa comasare a primăriilor, Viorel Furdui susține că primarii au păreri diferite, unii fiind contra procesului respectiv, iar primăriile mai mari fiind interesate de această comasare benevolă a administrațiilor locale.

Viorel Furdui: 52% dintre localități au mai puțin de 1500 de locuitori

52% dintre localitățile Republicii Moldova au mai puțin de 1500 de locuitori. O spune directorul executiv al Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM), Viorel Furdui. Șeful CALM spune însă că depopularea satelor nu ar trebui să reprezinte argumentul de bază în procesul de amalgamare voluntară. Viorel Furdui se arată sceptic în privința procesului de comasare a localităților, menționând că situația social-politică din țară nu este propice procesului de amalgamare.

Potrivit legislației, dacă două sau mai multe localități din Republica Moldova decid comasarea, Guvernul sprijină acest proces, iar timp de 7 ani va aloca bani pentru dezvoltarea infrastructurii și pentru

sustinerea bugetelor localităților amalgamate.

„Totul există, dar amalgamare nu se știe dacă va exista. Intențiile mai multor reprezentanți ai Guvernului sunt de a pune în aplicare acest mecanism, pentru că bază legală deja există, regulament –

există, există un fond de finanțare. Ideea este să se meargă pe pilotare ca să se vadă cum funcționează acest instrument. Nu știu dacă este oportun contextul social, politic, economic. Politicile în domeniul educației, a asistenței sociale ne oferă tendințe de centralizare, nu

de descentralizare. Ultimele date arată că avem 52% din primării care sunt cu o populație mai mică de 1500 de locuitori. Dar numărul populației nu poate fi argumentul de bază”, a spus Viorel Furdui în cadrul emisiunii „Puncte de Reflecție” de la Vocea Basarabiei.

În 2024, în cadrul Programului Satul European localitățile care au până la 1500 de locuitori vor putea beneficia de resurse de până la un milion de lei, fără contribuție. De cealaltă parte, localitățile cu o populație mai mare de 1500 de locuitori vor putea beneficia de resurse de până la 3 milioane de lei fără contribuție sau de până la 10 milioane de lei, cu o contribuție de minim 15% din partea localității. Directorul CALM, Viorel Furdui, spune că prin introducerea acestui plafon, statul descurajează dezvoltarea localităților mici.

„Știți că fondul Satului European este închis pentru localități

care au sub 1500 de locuitori, pentru proiecte de 3-10 milioane? S-a impus limita de un milion. Adică primăriile care au până la 1500 de locuitori, pot aplica doar la proiecte de până la un milion de lei. Un milion este aproape nimic. Vedeți care e costul materialelor de construcții acum? Și nu doar organele statului merg pe această cale, ci și partenerii de dezvoltare impun restricții. Poți aplica la proiectele finanțate de donatori dacă sunt amalgamate localitățile sau dacă încheie acorduri de cooperare între două-trei localități și aplică la proiecte împreună”, a mai spus directorul executiv CALM, Viorel Furdui.

În legea bugetului de stat pentru anul 2024 autoritățile au planificat 150 de milioane de lei pentru a procesul de amalgamare a localităților.

Sursa: ipn.md

APL a obținut o nouă victorie

Decizie istorică a Curții Constituționale care consolidează Autonomia Locală din Republica Moldova!

Curtea Constituțională constată neconstituționalitatea plafonării și limitării drepturilor APL în stabilirea plăților de arendă!

La 31 octombrie 2023, Curtea Constituțională a adoptat o hotărâre istorică pentru administrația publică locală și autonomia locală din Republica Moldova. Astfel, Curtea Constituțională anulează plafonarea maximală și limitarea drepturilor APL în stabilirea plății de arendă.

Directorul executiv al CALM a specificat că este prima decizie de acest fel a Curții Constituționale la cererea directă a unui consiliu

local, dreptul de a sesiza Curtea fiind stabilit la inițiativa CALM și în urma recomandărilor Consiliului European.

„După decizia anterioară a Curții privind anularea plafonării taxelor și impozitelor locale, noua decizie aduce în albia normalității și corectitudinii conceptul autonomiei locale și competențelor depline și exclusive ale APL în gestionarea treburilor de interes local. Fără imixtiunea tradițională și abuzivă a autorităților centrale. Respect Curții Constituționale care a pătruns în esența problemei și a venit cu argumente foarte clare și solide în favoarea autonomiei locale”, a afirmat Viorel Furdui.

Directorul executiv al CALM și-a exprimat speranța că această decizie și argumentele Curții foarte solide, concludente și pertinente

vor fi luate în considerație pe viitor de către autoritățile centrale.

Consiliul local din Răuțel din Fălești este primul care a avut

determinarea de a sesiza Curtea Constituțională într-o problemă ce leza interesele autorităților locale și ale comunităților.

Potrivit directorului executiv al CALM, decizia Curții din 31 octombrie, alături de alte decizii vor forma acel corp și fundament teoretic și practic al autonomiei locale din Republica Moldova, care permit definitivarea conceptuală, înțelegerii adecvate și aplicării corecte în practică a autonomiei locale din Republica Moldova în toate domeniile. „Urmează asigurarea aplicării corecte a principiului constituțional al autonomiei locale în alte domenii: state de personal, salarizare etc” a concluzionat Viorel Furdui.

Consiliul European contribuie la îmbunătățirea dialogului instituționalizat dintre puterea centrală și cea locală!

Îmbunătățirea mecanismelor de consultare a dialogului între administrația centrală și cea locală a fost tema reuniunii reprezentanților Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM), ai Cămarilor de Stat și ai Comisiei parlamentare administrație publică și dezvoltare regională, la inițiativa Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului European (CALRE).

Potrivit șefului adjunct al Oficiului Consiliului European la Chișinău, Marius Ciprian Toth, obiectivul evenimentului este îmbunătățirea guvernării și facilitarea alinierii mai strânse a adminis-

ministrația centrală și cea locală se identifică repede și efectiv soluții la mai multe probleme. Astfel au de câștigat ambele părți. Ne bucură

depinde îmbunătățirea acestui dialog dintre APL și APC. „În rezultatul acestor discuții, experții vor veni cu propuneri de modificare a ca-

de stat candidat la aderarea la UE.” Expertul în bună guvernare și democrație locală Adrian Ermu-rachi a reiterat faptul că dialogul

înțelegem că dialogul între puterea centrală și cea locală este un lucru absolut firesc.”

Expertul în bună guvernare și

trației locale la standardele stabilite în Carta europeană a autonomiei locale. „Începând cu anul 2019, misiunile de monitorizare pe care CALRE le-a avut în R. Moldova au înregistrat constant în rapoartele elaborate o îmbunătățire vizibilă în ceea ce privește dialogul între Guvern și autoritățile locale”, a constatat Marius Ciprian Toth.

Directorul executiv al CALM, Viorel Furdui, a afirmat că în cadrul evenimentului au fost identificate principalele probleme și direcții în care să putem avansa în vederea consolidării dialogului dintre APL și APC. „Am observat că atunci când există o bună comunicare între ad-

faptul că experții Consiliului European care au participat la eveniment sunt buni specialiști în domeniu și sunt din R. Moldova și sperăm că rezultatele acestor eforturi vor fi destul de bune. S-a ajuns la concluzia că este nevoie de mai multă intervenție în cadrul legislativ și în procesul de consultare la nivel de Guvern și Parlament. Totodată, au fost scoase în evidență aspecte necesare pentru a îmbunătăți activitatea Comisiei Paritare, un instrument-cheie în stabilirea acestui dialog instituționalizat între APL și APC.”

De asemenea, Viorel Furdui a constatat că există o deschidere din partea tuturor actorilor de care

drului legal și intervențiilor necesare în domeniul legislativ, inițiativă ce va fi preluată de Guvern. Sperăm că acest dialog va fi consolidat prin crearea garanțiilor juridice care, la moment, nu există. Astfel vom avea o îmbunătățire esențială a comunicării între autoritățile centrale și colectivitățile locale, așa încât toate deciziile care se adoptă în acest stat și vizează autoritățile locale să fie conectate la realitățile din teritoriu. Credem că numai așa vom putea avansa, adoptând legi și acte normative importante pentru dezvoltarea R. Moldova și numai așa vom putea să realizăm obiectivele R. Moldova în calitate

este esențial atunci când vorbim despre democrație. „De-a lungul timpului am asistat la diverse experiențe, atunci când dialogul între puterea centrală și cea locală a fost mai bun, sau când a fost mai prost, iată de ce este foarte important să înțelegem ce înseamnă dialog instituționalizat, să vedem cum facem în așa fel încât acesta să nu mai depindă de factorul uman sau politic, dar să fie niște reguli foarte clare scrise, de care să se ghideze toată lumea. Pe termen mediu și lung ne dorim să ajungem la etapa când să nu mai conteze normele juridice, dar să avem suficientă cultură administrativă și politică și să

democrație locală Ion Beschieru a scos în evidență faptul că evenimentul se înscrie în șirul logic de activități organizate în cadrul proiectului Consiliului European „Consolidarea culturii dialogului și a guvernării locale deschise și etice în Republica Moldova”. „După acest exercițiu noi, în calitate de experți, avem idei mai concrete ce vizează direcțiile pe care le vom urma atunci când vom elabora și vom definitiva proiectul de modificare a unor acte normative, vom interveni acolo unde este necesar pentru a crea un factor suplimentar care să determine schimbarea culturii și practicilor de consultare.”

CALM, în cooperare cu ANI, a organizat o sesiune de instruire pentru APL privind depunerea declarațiilor de avere și interese personale!

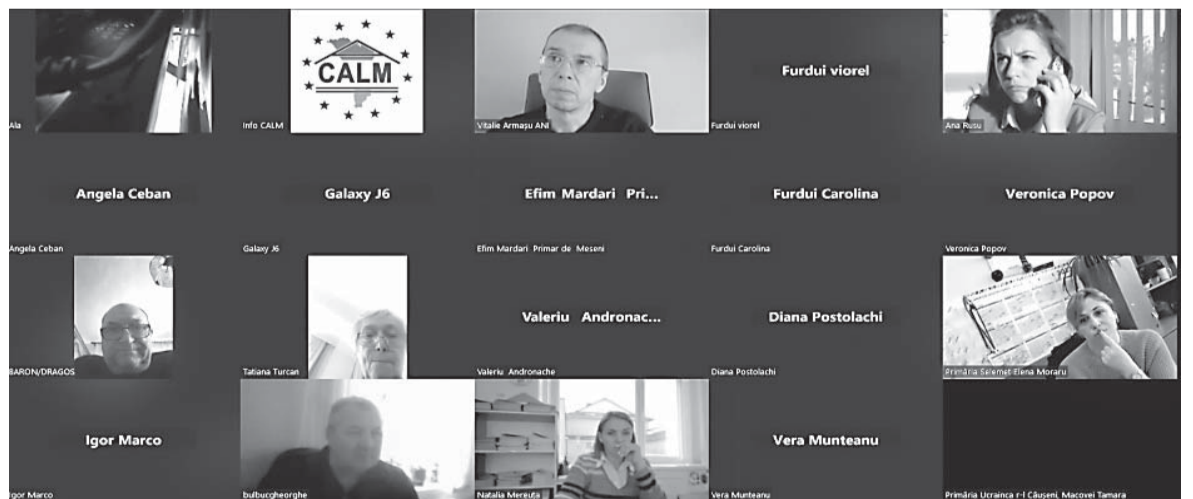
Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM), în parteneriat cu Autoritatea Națională de Integritate (ANI) a organizat o sesiune de informare a aleșilor locali privind depunerea declarației de avere și interese personale la expirarea mandatului consiliului sau al primarului, dar și la validarea mandatului consiliului sau al primarului.

În deschiderea evenimentului cu participarea a peste 200 de reprezentanți ai APL, directorul executiv al CALM, Viorel Furdui, a explicat că evenimentul are loc în contextul în care s-au finalizat alegerile locale, iar pentru mai mulți primari și consilieri locali acesta este un domeniu nou de activitate. „Este nevoie de a cu-

noaște mai multe aspecte importante care vizează domeniul de integritate al aleșilor locali. Sunt anumite proceduri de care trebuie să ții cont, sunt reguli ce vizează domeniul de integritate, conflictul de interese și alte aspecte ale integrității, de declarare a averii etc, pe care trebuie să le cunoașteți.” Viorel Furdui a mulțumit conducerii ANI pentru deschiderea în vederea cooperării.

Reprezentantul ANI Vitalie Armașu a explicat participanților cum

se completează declarația de avere, modul de depunere a acesteia, inclusiv a celei electronice, a vorbit despre conflictele de interese/incompatibilități, modalitatea de indicare a prețului la bunurile imobile și mobile, a împrumuturilor de la

bancă sau persoane fizice, donațiile obținute etc.

Participanții la eveniment au adresat mai multe întrebări privind incompatibilitățile funcției, semnătura electronică, activitățile științifice sau de creație etc.

Congresul Autorităților Locale din Moldova a semnat un acord de colaborare cu Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) reprezentat de directorul executiv, Viorel Furdui, constituit în baza Codului Civil din 06.06.2002 (art.69, 85 și 181), al Cartei Europene a Autonomiei Locale din 15.10.1985, ratificată prin Hotărârea Parlamentului din 16.07.1997 (art.10), a Legii nr. 483/28.12.2006 privind administrația publică locală (art.14) și Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM), reprezentată de directoarea Raisa Dogaru, acționând în baza legislației naționale, au semnat un acord de colaborare

la 30 noiembrie curent.

Acordul prevede stabilirea unei colaborări durabile între părți, în vederea susținerii resurselor umane, forței de muncă mai competitive, prin intermediul programelor de instruire și recalificare din R. Moldova.

De asemenea, părțile își propun să organizeze consultări, ateliere comune de lucru, seminare tematice, instruirii, traininguri, târguri ale locurilor de muncă și alte activități care au menirea de a îmbunătăți și promova interesele comune, organizarea și desfășurarea activităților cu mediul de afaceri etc.

Viziunea CALM privind dezvoltarea rurală a fost prezentată APL și societății civile din cinci localități ale raionului Hâncești!

Viziunea Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM) privind dezvoltarea rurală a fost prezentată reprezentanților autorităților locale și societății civile din cinci localități ale raionului Hâncești: Ciuciuleni, Logănești, Drăgușeni Noi, Bobeica și Stolniceni. În cadrul evenimentului organizat de Oficiul Institutului pentru Inițiative Rurale (iRi), directorul executiv al CALM, Viorel Furdui, a făcut o prezentare a activității asociației reprezentative a autorităților locale și a vorbit despre modificările din legislație care s-au produs la inițiativa CALM și care au ca obiectiv crearea premiselor dezvoltării locale.

Potrivit CALM, descentralizarea finanțelor publice, reforma raioanelor, cooperarea intermunicipală, delegarea de competențe de la APL cu resurse limitate către APL cu potențial financiar mai mare, asocierea dintre APL-uri în vederea dezvoltării intercomunitare, cooperarea cu societatea civilă – sunt unele dintre soluțiile ce ar spori potențialul de dezvoltare rurală.

Un alt subiect abordat a fost asimilarea fondurilor Uniunii Europene, în contextul în care Republica Moldova și-a asumat parcursul european, dar și promovarea ideii eronate precum că UE ne-ar obliga să reducem numărul de primării. „Uniunea Europeană nu impune modul în care să facem reforma, ea așteaptă rezultate în vederea sporirii capacităților auto-

rităților publice și îmbunătățirii vieții oamenilor”, a explicat directorul executiv al CALM. În acest context, Viorel Furdui a vorbit despre pericolul implementării unor reforme negândite, inițiate de experți care nu cunosc specificul localităților noastre și care ar putea să distrugă dezvoltarea rurală (așa cum s-a întâmplat în unele țări.). „Să

ne amintim și de eșecul reformei din 1998, când acțiuni negândite au dus la stagnarea sau chiar degradarea mai multor localități. Noi credem că Republica Moldova are nevoie de reforme care în termeni restrânși să sporească capacitatea administrației publice locale, a resurselor comunităților locale și a calității vieții oamenilor.”

CALM – exemplu de succes pentru alți parteneri internaționali ÎN IMPLICAREA DIASPOREI ÎN DEZVOLTAREA LOCALĂ!

Ținând cont de experiența avansată a Republicii Moldova în dezvoltarea și implementarea unui cadru de politici instituțional coerent în domeniul diasporei, migrație și dezvoltare, recunoscută la nivel global drept o practică de succes – reprezentanții autorităților naționale din Mongolia au întreprins o vizită de studiu în statul nostru în perioada 5-10 noiembrie pentru a prelua din experiența R. Moldova în acest domeniu.

ză serviciul CALM Migrație, Dezvoltare și Atragere de Fonduri, fiind prezentate și unele exemple de succes ale APL din R. Moldova în implicarea diasporei în dezvoltarea localităților de baștină. Întrevederea delegației din Mongolia cu reprezentanții CALM a fost facilitată de Misiunea Agenției ONU pentru Migrație- Organizația Internațională pentru Migrație în Republica Moldova (OIM).

La 9 noiembrie, delegația din Mongolia, compusă din reprezentanți ai mai multor instituții relevante ale statului au avut o întrevedere cu experții ai Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM), în vederea unei mai bune înțelegeri a abordării integrate în domeniul diasporei, migrație și dezvoltare, astfel încât să poată dezvolta un model național propriu care să corespundă necesităților de valorificare a capitalului uman al diasporei mongole pentru dezvoltarea socio-economică a țării de origine.

Experții CALM Irina Luncașu și Alexandru Osadci au împărtășit din experiența asociației noastre în ceea ce privește consultarea APL și promovarea modelului de implicare a diasporei în dezvoltarea locală. De asemenea, reprezentanții CALM au explicat cum funcționează

Cu suportul UE, CALM împreună cu PNUD au lansat pilotarea unei funcții noi la nivel local – cea de ofițer ucrainean de prietenie!

La 21 decembrie 2023, Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) în parteneriat cu inițiativa „Primarii pentru creștere economică „(M4EG) implementată de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) din Moldova și finanțat de Uniunea Europeană, au organizat primul atelier introductiv pentru Ofițerii ucraineni de prietenie.

„Primarii pentru creștere economică” (M4EG): Bălți, Cahul, Călărași, Cărpineni, Ceadr-Lunga, Cimișlia,

Copceac, Dondușeni, Drochia, Pаланca, Selemet, Strășeni, Telenești și Ungheni.

Pilotarea acestei unități, Ofițer ucrainean de prietenie, își propune de a avea la nivel local o persoană responsabilă care va ajuta refugiații ucraineni și va sprijini comunitatea gazdă. Pilotarea are loc în 14 localități țintă a inițiativei

Inițiativa se desfășoară în condițiile în care comunitățile locale din Republica Moldova se confruntă cu multiple crize, inclusiv cea a refugiaților (inițial din Ucraina, recent și din Palestina). Gestionarea acestei situații și integrarea refugiaților în comunitățile gazdă revine APL, iar prezența în rândurile APL a unei unități pentru gestionarea crizelor, inclusiv cea a refugiaților este mai mult decât necesară.

Ofițerii ucraineni de prietenie, în rolul lor important de a sprijini refugiații și de a contribui la coeziunea comunității, au ca obiectiv susținerea standardelor etice, iar comportamentul lor, atât în medii profesionale, cât și în interacțiunile cu comunitatea, ar trebui să fie un exemplu de integritate, respect și responsabilitate. Ofițerii de prietenie ucraineni trebuie să dea dovadă de imparțialitate, asigurându-se că toate convingerile sau opiniile lor personale nu le influențează munca și să acționeze într-un mod transparent, onest și responsabil. Aceștia urmează să promoveze un mediu incluziv și de susținere, promovând demnitatea, drepturile și bunăstarea tuturor persoanelor, indiferent de mediul sau circumstanțele în care se află.

Ofițerii ucraineni de prietenie, în rolul lor important de a sprijini refugiații și de a contribui la coeziunea comunității, au ca obiectiv susținerea standardelor etice, iar comportamentul lor, atât în medii profesionale, cât și în interacțiunile cu comunitatea, ar trebui să fie un exemplu de integritate, respect și responsabilitate. Ofițerii de prietenie ucraineni trebuie să dea dovadă de imparțialitate, asigurându-se că toate convingerile sau opiniile lor personale nu le influențează munca și să acționeze într-un mod transparent, onest și responsabil. Aceștia urmează să promoveze un mediu incluziv și de susținere, promovând demnitatea, drepturile și bunăstarea tuturor persoanelor, indiferent de mediul sau circumstanțele în care se află.

În eforturile lor de a ajuta refugiații ucraineni și de a sprijini comunitatea locală, Ofițerii de prietenie ucraineni trebuie să demonstreze sensibilitate față de diferențele culturale, să dea dovadă de empatie, înțelegere și profesionalism.

Un alt obiectiv este ca aceștia să fie proactivi, plini de resurse și dedicați atingerii obiectivelor stabilite, contribuind pozitiv la consolidarea echipei și a comunității pe care o deservesc.

În urma pilotării, experții CALM vor elabora un set de recomandări pentru administrația locală și centrală privind instituirea unei astfel de unități. De asemenea, în cadrul pilotării, Ofițerii de prietenie ucraineni vor trece o serie de instruirii și sesiuni, fiind ghidați de experții CALM.

CALM solicită repetat stoparea acțiunilor de circumscripție de invalidare

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM), cu regret, continuă să ateste cazuri privind deciziile arbitrale, contradictorii și ilegale ale organelor electorale privind „infirmarea legalității alegerilor pentru funcția de primar al com. Bubuieci, mun. Chișinău” pe motivul că, cică, candidatul, care deja a câștigat alegerile (!?), nu are nivelul de studii necesare, deși candidatul a fost admis în campania electorală. În prezent, când există voința alegătorului, această decizie se contrapune cu unele acte administrative, are un caracter imprevizibil și chiar abuziv.

În acest sens, CALM a emis o **declarație pe care a expediat-o Comisiei Electorale Centrale, Guvernului și Parlamentului R. Moldova, dar și Consiliului European.**

În Declarație, CALM constată că în cazul în care actul administrativ individual de admitere în cursa electorală este în vigoare, atunci nu putem invoca aspecte de ilegalitate, cu atât mai mult că **condițiile sunt expres prevăzute de**

ne-am expus îngrijorarea profundă privind acțiunile/hotărârile unor organe electorale de invalidare a mandatelor unor primari din unele localități. Am menționat că asemenea acțiuni, în afară de faptul că afectează grav voința poporului și drepturile constituționale de a fi ales și a alege, nu conțin nici o motivare temeinică juridică și chiar contravin competențelor legale a acestor organe. Se repetă situația prin

lege (a se vedea art. 175 din Codul electoral al RM nr. 325/2022 (alegeri nevalabile – numărul de alegători sub pragul stabilit) și art. 176 din Codul electoral (alegeri nule – încălcări în cadrul operațiunilor electorale, adică a procesului de desfășurare a alegerilor).

CALM atrage atenția că este a doua oară când ne adresăm repetat privind acțiunile organelor electorale, respectiv prin adresarea precedentă

care se știa până la alegeri și în privința cărora s-a expus deja Comisia Electorală Centrală, chiar instanțele judecătorești, și care au luat decizii de a permite participarea în campania electorală. Astfel, cu ce drept, un organ electoral, ierarhic inferior își arogă dreptul de a reconsidera cazul dat și de a adopta o decizie contrară pe același subiect?

CALM reiterează că deciziile în cazul respectiv, dar și alte cazuri expuse anterior de a invalida mandatele primarilor reprezintă acte de abuz, depășire de atribuții legale și exces de putere, cu elemente de subiectivism și politizare. Mai mult ca atât, constatăm că Consiliul electoral de circumscripție prin asemenea decizii, de fapt, compromite modificările recente ale Codului Electoral și argumentele care au stat la baza acestora, prin care competența de a constata legalitatea și valida rezultatele alegerilor locale a fost transferată de la instanța de judecată către un organ cu un grad de competență juridică limitată și un grad de politizare/subiectivism sporit. Este evident că un organ electoral format după criteriile politice (nu profesionale) tot timpul este supus riscului de a lua astfel de decizii discutabile și contrare legii.

Reamintim încă odată că Congresul Autorităților Locale din Moldova, chiar la etapa de proiect a Codului electoral în vigoare, a atenționat că modalitatea de confirmare a legalității alegerilor locale și validarea mandatelor aleșilor

Asociațiile de dezvoltare intercomunitară – și perspectivă de cooperare, creștere și prestarea serviciilor publice

La 18 octombrie 2023, în incinta Parlamentului Republicii Moldova s-a desfășurat Conferința „Rezultate și perspective în contextul implementării Legii nr. 17/2023 cu privire la asociațiile de dezvoltare intercomunitară”, organizată de către Comisia administrație publică și dezvoltare regională.

Potrivit președintei Comisiei parlamentare Larisa Voloh scopul evenimentului este de a discuta cu partenerii de dezvoltare, reprezentanții autorităților publice centrale și locale despre primele rezultate și perspectivele implementării Legii cu privire la asociațiile de dezvoltare intercomunitară, inclusiv pentru a exista o viziune mai clară asupra asigurării sustenabilității financiare a acestor entități, perspectivele de valorificare a investițiilor pe acest segment și consolidarea capacităților ADI-urilor.

La Conferință au participat reprezentanți ai partenerilor de dezvoltare, Diana Chiriac, consiliera prim-ministrului Dorin Recean, reprezentanți ai CALM și ai Cancelariei de stat, experți în domeniu.

Amintim că la 2 februarie 2023 a fost adoptată Legea nr. 17/2023 cu privire la asociațiile de dezvoltare intercomunitară, care a intrat în vigoare la 7 iunie curent și care reglementează modul de constituire, activitate, funcționare, reorganizare și lichidare a asociațiilor de dezvoltare intercomunitară.

Potrivit expertului CALM Igor Cristal, Legea a fost una așteptată

de către autoritățile publice locale deoarece era nevoie de cadrul juridic necesar pentru acest mecanism de cooperare în vederea implementării unor proiecte de dezvoltare de interes local/regional sau în scopul furnizării în comun a unor servicii publice aflate în propria responsabilitate.

„Oportunitatea cooperării intercomunitare este evidentă în condi-

țiile fragmentării teritoriale actuale, dar și din perspectiva rezultatelor reformei administrației publice. Cooperarea unităților administrativ-teritoriale implică asumare și responsabilitate, legalitate și viziune pentru a realiza în comun cele mai importante sarcini și a presta servicii publice de înaltă calitate, eficiente și accesibile pentru fiecare cetățean”, a afirmat Igor Cristal.

Menționăm că la 22 septembrie a fost înregistrată prima Asociație de Dezvoltare Intercomunitară „Bazinul Nârnova”, înființată în scopul organizării, finanțării, exploatarea, monitorizării și gestionării în comun a serviciului de alimentare cu apă și de canalizare pe raza de competență a unităților administrativ-teritoriale din bazinul râului Nârnova.

Totodată, expertul Igor Cristal a relevat că acest eveniment va asigura focusarea atenției opiniei publice și a factorilor interesați asupra mecanismului de cooperare intercomunitară și va facilita identificarea problemelor care trebuie soluționate în continuare. „O provocare este faptul că la constituirea ADI-urilor urmează să fie identificate cel puțin 6-7 persoane

abuzive ale organelor electorale post factum a mandatelor unor primari!

locali reprezintă un regres evident și o încălcare a autonomiei locale, inclusiv diminuare a democrației locale, având în vedere că activitățile respective (controlul legalității și validarea) trebuie efectuate de un organ imparțial, format dintr-un corp de profesioniști pe aspecte de constatare a legalității iar acesta, la moment, poate fi doar instanța de judecată. Organele electorale însă sunt autorități administrative centrale, iar APL se bucură de autonomie în raport cu toate organele centrale din punct de vedere a organizării, activității și resurselor necesare, respectiv organele electorale se află în conflict de interese permanent (organizează procesul electoral, fiind parte a procesului și au deja o atitudine preconcepțată ce afectează aprecierea obiectivă a respectării legalității și validării alegerilor). Cu atât mai mult că aceste organe electorale sunt formate mai mult pe criterii de reprezentare politică (notă: dar și aici este un dezechilibru, deoarece participă doar partidele reprezentate în Parlament, care nu au nimic cu alegerile locale ca element cheie a democrației locale), de asemenea nefiind specializate, după cum am menționat, în exercitarea controlului de legalitate, domeniu care necesită pregătire profesională, obiectivitate și imparțialitate. Cele menționate atunci deja s-au adevărit, practic, în speță și în alte cazuri elucidate anterior, într-un mod destul de rapid.

CALM reiterează că **alesul sau aleșii locali au fost deja admiși la alegeri, obținând deja mandatul cetățeanului ca deținător al suveranității și puterii de stat.** Respectiv, **controlul legalității** și, în rezultat, **validarea mandatului alesului local trebuie să aibă ca țintă/scop dacă a fost sau nu viciată voința alegătorilor ca bază a democrației locale.** În caz contrar, decizia organului electoral încalcă principiile constituționale fundamentale, se contrapune sau chiar contrazice voința cetățeanului, ceea ce are, în ultimă instanță, un efect de neîncredere sau chiar discreditare a organelor statale.

Respectiv, repetăm prin alt unghi de vedere că se impune reîncadrarea în spiritul legislației electorale care recunoaște ca consecințe doar alegerile nevalabile (participarea alegătorilor sub minimul prevăzut de lege) și alegerile nule (în cazul vicierei rezultatului alegerilor în cadrul operațiunilor electorale). Astfel, considerăm că organele electorale erau obligate să acționeze prin această prismă stabilită de Codul electoral precum și conform principiilor procedurii administrative din legislația administrativă.

Nu în ultimul rând, atragem atenția la poziția „stranie” și chiar confuză a organelor electorale, în pofida faptului că acest caz sau diferite aspecte ale acestuia se află în curs de examinare în instanța de judecată.

Ținând cont de cele menționate, CALM reiterează că instanțele de judecată ar trebui să dea o apreciere corectă acestor cazuri, și cere intervenția autorităților competente ale statului din domeniul electoral și legislativ prin:

- 1. Stoparea acțiunilor abuzive ale organelor electorale de circumscripție respective prin implicarea organelor electorale centrale (CEC) și autorităților publice competente, prin decizia cărora aleșii locali respectivi au fost admiși în cursa electorală;**
- 2. Anularea actelor prin care au fost invalidate alegerile sau mandatele primarilor, admiși în alegerile locale și respectarea voinței colectivităților locale și drepturilor lor constituționale;**
- 3. Modificarea cadrului legal în sensul readucerii/revenirii competenței de constatare a legalității alegerilor locale și validarea mandatelor aleșilor locali/primarilor de către un actor profesionist și neutru care la moment este instanța de judecată.**

una din formele de alternativă a capacității administrative a APL la nivel local!

care vor dori să își asume responsabilitatea să activeze profesioniști pe principii de voluntariat în consiliile de administrare și comisii

de cenzori (fără a fi remunerate). Poate este cazul de identificat niște resurse pentru a motiva acești oameni, astfel ca acest mecanism

de cooperare intercomunitară să nu rămână doar pe hârtie sau la nivelul declarațiilor de constituire. De asemenea, credem că este

oportună precizarea în lege a faptului că ADI-urile ar putea presta și servicii publice în regim de putere publică și care anume ar putea fi

acordate prin mandat special de către consiliile locale.” Igor Cristal a atras atenția și asupra faptului că este importantă cooperarea și în materie de asigurare cu apă și canalizare, fiind cunoscută situația precară în domeniu, în special în spațiul rural, în contextul provocărilor de schimbare progresivă a factorilor climatici care vor spori costurile de asigurare cu servicii de calitate.

Veaceslav Bulat, manager de proiect al PNUD-Moldova, a relatat că sunt necesare resurse financiare importante pentru a asigura nu doar constituirea asociației, ci și pentru dotarea acestora cu bunuri și infrastructură, specialiști profesioniști și experți în materie de gestionare a proiectelor. „Altfel, există temeri că aceste resurse vor fi limitate, fapt ce ar putea periclitiza rezultatele scontate.”

Reprezentanții partenerilor de dezvoltare au apreciat faptul că s-a legiferat și în Republica Moldova mecanismul de cooperare intercomunitară și au comunicat că în țările Uniunii Europene deja există tradiții formate în materie de cooperare intercomunitară și asociații constituite din câteva sute de unități administrativ-teritoriale, iar odată cu mecanismul legal respectiv, urmează a fi apreciate și alocate fondurile necesare pentru buna lor funcționare.

Reprezentantul Cancelariei de Stat Ion Prisăcaru, a specificat că urmează a se interveni normativ, după caz, în mecanismul existent pentru îmbunătățire, inclusiv reieșind din constatările Conferinței.

Fiecare al patrulea primar din R. Moldova este femeie! CALM rămâne punctul Dvs. de sprijin!

În rezultatul alegerilor locale generale din 5 noiembrie 2023, fiecare al patrulea primar este femeie. Vârsta medie a primarelor este de 49 de ani. Cea mai tânără primară are 25 de ani (s. Chirsova, UTA Găgăuzia), primara cu cea mai multă experiență de viață are 69 de ani (comuna Obreja Veche, raionul Fălești), notează cec.md

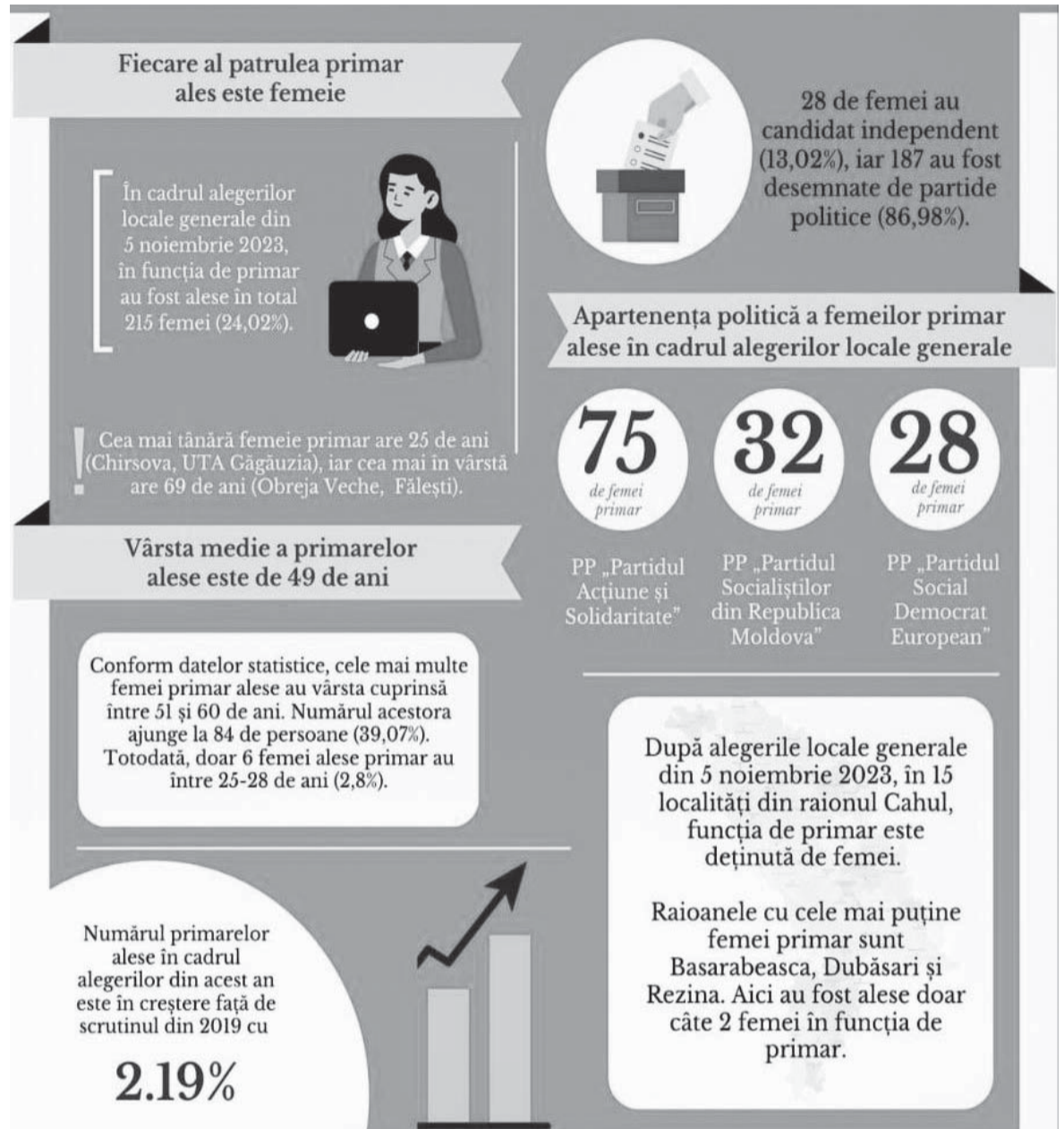
Cahul este raionul care are cele mai multe femei alese în funcția de primară (15). Raioanele cu cele mai puține primare sunt Basarabeasca, Dubăsari și Rezina. Aici au fost alese doar câte două primare. Din cele 35 de primării din raionul Soroca, 11 vor fi conduse de primare.

În cadrul scrutinului din 5 noiembrie au fost alese 215 primare. Numărul primarelor alese în cadrul alegerilor din acest an este în creștere față de scrutinul din 2019 cu 2.19%.

Din cei 9993 de consilieri locali, 4032 sunt femei, ceea ce reprezintă 40,35%. Consilieri bărbăți au fost aleși 5961 sau 59,65%.

Amintim că de mai bine de 11 ani, în cadrul Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM) activează Rețeaua Femeilor CALM. Rețeaua a devenit vocea femeilor din administrația publică locală – primare, contabile, secretare ale consiliilor locale etc. Misiunea Rețelei este de a încuraja femeile să se implice în procesele decizionale, iar eforturile consolidate ale femeilor din APL, remarcate la nivel național și internațional, au contribuit la schimbarea percepțiilor și atitudinilor față de femeile cu funcții de conducere din R. Moldova.

Felicitări tuturor colegelor noastre care au avut curajul și determinarea să candideze iar cetățenii din comunitățile locale le-au acordat votul de încredere! CALM va rămâne în continuare punctul Dvs. de sprijin care să vă ajute să realizați tot ceea ce vă propuneți!

„Funcția de primar este una foarte vulnerabilă. Deși aleșii locali contribuie la schimbarea localităților noastre, în condițiile în care anume ei sunt cei care atrag investiții în comunități și implementează proiecte de infrastructură, aleșii locali nu se bucură de garanții sociale, nici de anumite facilități, oricine poate să-i denigreze, inclusiv statul îl neglijează, chiar dacă la baza dezvoltării acestuia stau autoritățile publice locale.”

Declarația aparține președintei Congresului Autorităților Locale din Moldova

(CALM), primară la al șaselea mandat în satul Selemet, Cimișlia, Tatiana Badan.

Președinta CALM a declarat că și în cadrul campaniei electorale pentru alegerile locale generale din 5 noiembrie 2023, mai multe femei care au candidat pentru funcția de primară nu au avut parte de protecție atunci când împotriva lor au fost lansate campanii de denigrare, discursuri de ură, mesaje defăimătoare și nefondate. „Este descurajator și regretabil, în condițiile în care femeile își doresc să candideze pentru a îmbunătăți viața oamenilor din localitățile lor.”

Totodată, Tatiana Badan a menționat că statul R. Moldova ar trebui să instituie anumite norme legislative în ve-

Președinta CALM Tatiana Badan: „În această campanie electorală împotriva mai multor candidate au fost lansate campanii de denigrare”

derea asigurării funcționarilor publici și aleșilor locali cu garanții sociale. „Acești oameni aduc schimbarea în localitățile noastre cu bani puțini, dar fapte mari. Avem primari cu cinci, șase sau șapte mandate care nu au mai fost aleși. Mă întreb pe mine, dar întreb și autoritățile centrale: ce facem cu acești oameni care s-au dedicat o viață administrației locale și comunităților lor? Cum ar putea un bun specialist să aibă curaj să candideze în alegerile locale, când funcția de ales local înseamnă să pierzi foarte multă sănătate, să nu mai ai timp pentru familie, să lucrezi zi și noapte la scrierea de proiecte dar, la un moment dat, după toată această dedicație, atunci când ce-

tățenii își aleg un alt lider, să ai sentimentul că ești inutil și că tot ceea ce ai făcut nu este apreciat?”

Președinta CALM consideră că primarii care și-au adus aportul la dezvoltarea satelor și orașelor noastre, în momentul în care își încetează activitatea de demnitate publică, statul trebuie să le asigure cel puțin șase salarii pentru ca aceștia să aibă o perioadă de tranziție pentru a-și găsi rostul, să poată să-și trateze bolile acumulate în perioada activității în APL, dar și să simtă aprecierea din partea statului pentru tot efortul depus.

O altă problemă enunțată de Tatiana Badan sunt salariile mult prea mici din administrația publică locală.

Șapte comunități locale au devenit mai incluzive și mai rezistente la crize datorită implementării unor inițiative susținute de CALM și UN Women!

Masa rotundă cu genericul „Lecții învățate de la comunitățile locale privind implementare inițiativelor locale care abordează legătura triunghiulară suport umanitar-pace-dezvoltare în contextul crizei refugiaților” s-a desfășurat la 30 noiembrie. Evenimentul a avut loc în contextul în care în perioada 1 februarie -30 noiembrie 2023, Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) în parteneriat cu Entitatea Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și Abilitarea Femeilor (UN Women) din Moldova și finanțat de Elveția a susținut 7 comunități în implementarea inițiativelor locale și acordarea ajutorului umanitar refugiaților.

Astfel, cele 7 comunități locale: orașul Briceni; comuna Ștefănești, Florești; orașul Anenii Noi; orașul Cricova; orașul Ștefan Vodă; satul Selemet, Cimișlia și municipiul Comrat au elaborat și implementat inițiative care să răspundă nevoilor comunităților gazdă și ale refugiaților. Renovarea unui grup sanitar, a centrului Comunitar, reconstruirea terenului sportiv, amenajarea terenului Școlii de Arte, renovarea

și dotarea biroului psihologului, reparația podului Sălii sportive – sunt doar câteva dintre reamenajările infrastructurii comunitare din cele șapte comunități care, împreună cu alte activități de coeziune socială, inclusiv prin suportul acordat

refugiaților și comunităților gazdă, au sporit incluziunea și au răspuns nevoilor comunităților gazdă și ale refugiaților care au fost susținuți de CALM. Sprijinul financiar pentru fiecare inițiativă locală din fondurile proiectului a fost de până la 520 mii

de lei, contribuția comunitară constituind minimum 10% din valoarea inițiativei.

Inițiativa s-a desfășurat în cadrul proiectului „Sporirea rezistenței comunităților locale afectate de criză - membre ale CALM și populația refugiată, în special femei, prin inițiative comunitare, coeziune socială, dezvoltare a capacităților și dialog”. Acest proiect este parte

rea comunităților rezistente la criză și incluzive. „De-a lungul întregii perioade de la declanșarea crizei refugiaților, CALM a colaborat cu UN Women pentru a oferi suport autorităților locale aflate în prima linie de răspuns la criză dar și refugiaților care sunt preponderentă femei și copii. Unul dintre rezultatele obținute în colaborare este sprijinirea acestor 7 inițiative locale (2 Nord, 2 Sud, 2 Centru și 1 UTAG) pentru a răspunde nevoilor comunităților gazdă și ale refugiaților în contextul crizei refugiaților precum și a consolida capacitățile femeilor refugiate și ale femeilor din Moldova să participe la răspunsul umanitar eficient și incluziv.” **Tatiana BADAN** a explicat că suportul s-a bazat pe abordarea triunghiulară de răspuns – (1) suport umanitar pentru a acoperi necesitățile de bază ale refugiaților și a oferi acces la servicii esențiale, (2) proiecte de dezvoltare a comunităților locale de care să beneficieze atât refugiații, cât și populația locală și (3) susținerea coeziunii sociale și păcii menite să asigure o mai bună integrare a refugiaților, construirea unui dialog dintre populația locală și refugiați și integrarea acestora în comunitățile locale.

Potrivit președintei Comisiei Administrație Publică din Parlamentul R. Moldova, **Larisa VOLOH**, evenimentul scoate în evidență importanța pe care au jucat-o autoritățile publice locale într-o pe-

Șapte comunități locale au devenit mai incluzive și mai rezistente la crize datorită implementării unor inițiative susținute de CALM și UN Women!

rioadă destul de dificilă, când ne-am confruntat cu una dintre cele mai mari crize de după Războiul II Mondial – cea a refugiaților, când sute de mii de familii ucrainene au traversat sau și-au găsit gazdă în localitățile din R. Moldova. „A fost o muncă titanică, iar noi am demonstrat că prin dialog, unitate, prin modul în care am putut să ne organizăm și să ne implicăm, am reușit să facem față acestei crize. Este meritul tuturor actorilor implicați – parteneri de dezvoltare, cetățenii noștri, asociațiile obștești, voluntarii, autoritățile centrale și locale și este un motiv de mândrie pentru că uniți am reușit să facem față acestei provocări.”

Reprezentanta de țară UN Women, **Dominika STOJANOSKA** a mulțumit CALM pentru că a fost atât de angajat în identificarea

refugiaților și ale populației locale.”

Directorul de Cooperare, Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare, **Guido BELTRANI**, a subliniat faptul că acesta este unul dintre proiectele care înglobează trei lucruri diferite în unul singur. „Primul este de a

Cred că în rezultatul implementării acestor inițiative comunitățile Dvs. au devenit mai puternice. Al treilea element vizează coeziunea socială și pacea, iar un alt element a fost cooperarea societății civile de pe ambele maluri ale Nistrului, ceea ce, de asemenea, a contribuit la

turi indisolubile în suportul umanitar, în promovarea păcii, în stimularea dezvoltării la nivel local.”

Coordonatoarea de proiecte în cadrul CALM, **Irina LUNCAȘU**, a făcut o prezentare a inițiativelor locale sensibile la gen implementate în comunitățile din R. Moldova în contextul crizei refugiaților, menționând că cele șapte comunități au fost selectate în rezultatul unui studiu la care

soluțiilor de susținere și integrare a refugiaților din comunitățile locale. „Mă bucur că în acest parcurs am fost împreună și că Agenția Elvețiană pentru Cooperare ne-a susținut acest deziderat. Ne-am dorit să ajutăm autoritățile publice locale pentru că ele sunt zilnic alături de

acorda suport imediat persoanelor care au această nevoie, în acest caz este vorba despre refugiații din Ucraina care au venit în comunitățile Dvs. din R. Moldova având multe necesități și Dvs. le-ați oferit tot suportul. Al doilea element al acestui proiect vizează dezvoltarea

consolidarea păcii. Este un proiect foarte bogat în rezultate implementat într-un termen foarte scurt, iar noi suntem mândri că am putut contribui la realizarea acestuia.”

Consiliera Prim-ministrului în domeniul administrației publice, **Diana CHIRIAC**, a declarat că Gu-

cetățeni.” Potrivit reprezentantei UN Women, unul dintre avantajele faptului că în R. Moldova sunt multe comunități este că oamenii sunt apropiați și este mai ușor să cunoști care le sunt necesitățile. „Cunoaștem sloganul că R. Moldova este o țară mică cu un suflet mare. Pentru mine acest lucru înseamnă puțin altceva, comunitățile locale au primit refugiații ca pe oameni de-ai lor, nu ca pe niște străini. Nu a fost ușor, dar mă bucur că am reușit să implementăm aceste 7 inițiative în Nord, Sud, Centru și UTA Găgăuzia, identificând nevoile

au participat 130 de primării. Totodată, a fost făcut un schimb de bune practici și lecții învățate în promovarea dezvoltării incluzive a comunităților locale afectate de criză, încurajarea păcii și a coeziunii sociale, fiind vociferate acțiunile ce ar trebui întreprinse în continuare pentru a consolida rezultatele obținute.

gestionarea crizei refugiaților dar, evident că suportul autorităților locale și al partenerilor internaționali sunt de necontestat. „Astăzi aducem în prim-plan experiențele, provocările și succesele comunităților implicate în acest proiect pentru a gestiona și a implementa practicile care au menirea de a crea legă-

Planul Național de Acțiuni pentru Guvernare Deschisă include și componenta locală!

La 24 noiembrie, în cadrul unei mese rotunde cu participarea autorităților centrale și locale, dar și reprezentanților societății civile, a fost prezentat Planul de Acțiuni pentru Guvernare Deschisă pe anii 2023-2025.

Guvernarea deschisă este o componentă esențială pentru un proces decizional participativ, inclusiv și deschis la toate nivelurile. La 6 octombrie cel de-al cincilea Plan Național de Acțiuni pentru Guvernare Deschisă pentru R. Moldova 2023-2025 a fost aprobat de către Comitetul de Coordonare pentru Guvernare Deschisă, iar la 3 noiembrie acesta a fost aprobat de către Prim-Ministrul R. Moldova. Pentru prima dată, componenta locală a fost inclusă în Planul de Acțiuni și Congresul Autorităților Locale din Moldova CALM a devenit parte a Comitetului național de Coordonare pentru Guvernare

Deschisă pentru a reprezenta vocea autorităților locale.

În cadrul mesei rotunde au fost prezentate principalele elemente ale Planului de acțiuni pentru guvernare deschisă, dar și angajamentele asumate la nivel central. De asemenea, la eveniment au participat și reprezentanți ai asociației administrației publice din Ucraina care au prezentat din experiența lor în cadrul Parteneriatului global pentru guvernare deschisă.

Sporirea deschiderii guvernă-

rii, atât la nivel central, cât și la nivel local, prin intermediul mai multor instrumente, inclusiv în domeniile selectate în cadrul unui proces participativ, domenii care au nevoie de mai multă transparență, mai multă participare civică, deschidere mai mare a datelor și informațiilor de interes public, accesul la informațiile de interes public, bugetele publice, achizițiile publice, consolidarea capacități-

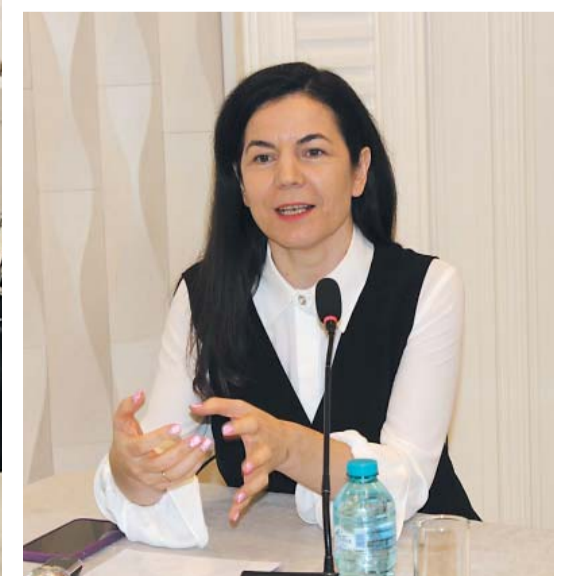
Planul Național de Acțiuni pentru Guvernare Deschisă include și componenta locală!

lor instituționale ale APC și APL -toate aceste elemente sunt unele dintre obiective Planului de Acțiuni pentru Guvernare Deschisă.

În perioada implementării acestui document, reprezentanții APL vor putea beneficia de instruirii pentru familiarizarea funcționarilor publici de la nivel local cu ceea ce înseamnă guvernare deschisă, vor afla mai multe despre instrumentele ce pot fi aplicate pentru a avea o deschidere mai mare din partea autorităților către cetățeni, dar și o colaborare mai strânsă dintre autoritățile locale și cele centrale, în interesul cetățeanului.

Moldova este parte a acestui parteneriat global pentru guvernare deschisă de mai bine de zece ani, angajându-se astfel să implementeze cele mai bune practici în domeniul guvernării deschise. Până acum am existat

patru planuri de acțiuni. Începând cu anul viitor, reprezentanții autorităților publice locale vor putea deveni parte a Parteneriatului pentru guvernare deschisă la nivel local, ceea ce va aduce plus valoare APL, schimbul de bune practici cu colegi din alte țări va facilita luarea anumitor decizii și înțelegerea acestora de către cetățeni.

Evenimentul a fost organizat în cadrul proiectului „Consolidarea culturii dialogului și a guvernării locale deschise și etice în R. Moldova, implementat în cadrul Planului de Acțiuni al Consiliului Europei pentru R. Moldova 2021-2024.

Primarul municipiului Bălți Alexandru Petcov: „Putem soluționa toate problemele doar dacă va exista deschidere din partea Guvernului față de autoritățile locale”

Alexandru Petcov este noul primar al municipiului Bălți. Alături de alți circa 500 de colegi, alesul local a participat la Forumul Primarilor „Viitorul administrației publice locale” organizat sub egida Președintelui Republicii Moldova, Maia Sandu, în colaborare cu Guvernul și Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM).

Ce așteptări au autoritățile centrale de la cele locale?

Alexandru Petcov: La Forumul Primarilor au participat aleșii locali din întreaga țară, de diferite viziuni politice, care sper că vor putea vorbi deschis cu Guvernul central. Probleme sunt multe, cred însă că le putem soluționa doar dacă va exista deschidere din partea Guvernului față de autoritățile locale. Îmi doresc ca această deschidere să existe, inclusiv să se cunoască faptul că R. Moldova nu se limitează doar la asfaltul din Chișinău. Noi ne confruntăm cu multiple probleme care nu se rezumă doar la salarizare, dar vizează domeniul social, economic, fiscal etc și doar prin colaborare putem identifica soluții care să ne ajute să avansăm, să dezvoltăm localitățile noastre.

Cum credeți, integrarea europeană este un obiectiv național al majorității cetățenilor R. Moldova?

Alexandru Petcov: Mai este mult de lucru la acest capitol. Cu toate acestea, planul de modernizare europeană pentru Bălți este unul indiscutabil pentru toți. La Bălți nu există cetățeni care nu ar dori să fie moder-

nizat orașul și nici nu aveam o altă opțiune decât aceasta, cu sprijinul partenerilor noștri europeni, lucru pe care îl facem.

Recent ați obținut victoria în alegerile locale. Care sunt primele constatări după acest scrutin electoral?

Alexandru Petcov: În primul rând m-a impresionat deschiderea locuitorilor municipiului Bălți față de noua administrație. Am constatat cu mirare că la Bălți exista un deficit de comunicare între autoritatea municipală și cetățeni. Astăzi bălțenii văd primarul în stradă în fiecare zi, ne întâlnim, discutăm, ceea ce ne ajută să soluționăm mai multe

probleme existente în oraș. O altă problemă era la capitolul colaborării dintre APL și agenții economici stabiliți la Bălți. Aceștia au rămas impresionați de faptul că poate exista o colaborare bună cu administrația locală și încă e loc de mai bine.

Care sunt principalele obiective pentru acești patru ani de mandat?

Alexandru Petcov: Problemele de infrastructură: drumurile și canalizarea. Deși este al doilea oraș ca importanță din R. Moldova, circa 30% din fondul locativ al municipiului Bălți nu are canalizare, lucru nemaipomenit în sec. XXI.

Aveți o echipă puternică pentru a putea atrage investițiile de care municipiul Bălți are nevoie?

Alexandru Petcov: Am găsit unii profesioniști, organizăm și concursuri pentru ocuparea anumitor funcții, în această privință ne vor susține și unii parteneri externi. Ne dorim să consolidăm direcția de scriere a proiectelor și atragere a investițiilor și sunt convins că fondurile externe destinate R. Moldova nu vor ocoli municipiul Bălți.

Cum ar trebui să fie activitatea CALM?

Alexandru Petcov: Trebuie să fim mai insistenți în relația cu guvernarea. Noi nu suntem dușmanii lor și vreau ca ei să înțeleagă foarte bine acest lucru. Ne dorim să fim parteneri pentru dezvoltarea R. Moldova.

Viceprimarul orașului Gnivani, Ucraina, Vitalii Mazur: „Sperăm că vom încheia războiul cu victoria noastră și în Europa nu vor mai fi asemenea evenimente terifiante cum sunt acum”

Vitalii Mazur, viceprimar al orașului Gnivani, regiunea Vinița, Ucraina, alături de alți colegi primari din țara sa, a participat la campionatul de fotbal între aleșii locali cu genericul „Uniți pentru pace și solidaritate cu Ucraina”. Evenimentul s-a desfășurat la începutul lunii octombrie, în Republica Moldova, la inițiativa Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM), cu suportul Asociației Comunelor din România (ACoR) și a Federației de Fotbal din R. Moldova și a întrunit echipe de primari din Ucraina, România, Cehia, Slovacia și Republica Moldova. În cadrul unui interviu pentru calm.md, viceprimarul orașului Gnivani vorbește despre realitățile din țara sa, atribuțiile autorităților locale în această perioadă marcată de războiul inițiat de Rusia, despre importanța schimbului de experiență între primarii din mai multe țări, dar și despre ce îi motivează pe ucraineni să creadă că vor ieși victorioși din acest război.

Povestii-ne despre competiția la care ați participat în Republica Moldova?

Vitalii Mazur: Congresul Autorităților Locale din Moldova a invitat selecționata de fotbal a primarilor din Ucraina la această competiție unde mai participă echipele primarilor din România, Cehia, Slovacia și Republica Moldova. Acest turneu este în susținerea Ucrainei, a ceea ce se întâmplă în țara noastră. Suntem recunoscători moldovenilor și tuturor popoarelor europe-

ne care susțin Ucraina în această perioadă cumplită.

Și noi vă mulțumim pentru că luptați inclusiv pentru pacea noastră...

Vitalii Mazur: Din păcate, noi niciodată nu ne-am gândit că în sec XXI ar putea exista așa ceva în țara noastră. Ucrainenii sunt oameni obișnuiți, care vor să trăiască în pace, care își doresc să îmbrățișeze valorile europene, să devină parte a Uniunii Europene dar, din păcate, vecinii nu au avut asta în planul lor, iar această metodă radicală precum războiul nu a fost prevăzută de nimeni.

Prin ce se deosebește activitatea primarilor pe timp de război?

Vitalii Mazur: Când s-a început războiul am primit mulți refugiați din alte regiuni ale Ucrainei, atunci armata rusă își dorea să cucerească Kievul, erau foarte multe victime, mulți oameni au fost uciși și foarte mulți ucrainenii plecau în zona de vest a Ucrainei, în centrul Ucrainei, mulți au plecat în Europa pentru a-și proteja familiile și viețile. Prima refugiaților și lucrul cu ei a făcut parte din activitatea noastră. În afară de această, pregătim adăposturi antiaeriene, facem reparație în ele, inclusiv pentru școli și grădinițe, deoarece în toată Ucraina zboară rachete și nimeni nu este în siguranță, fie în centrul Ucrainei, la Nord, Sud, Est sau Vest. Din păcate, apărarea antiaeriană nu reușește să facă față tuturor acestor atacuri și rachetele pot cădea în orice oraș. Protejarea locuitorilor noștri face parte, de asemenea, din atribuțiile primarilor, pe lângă celelalte obligații care le-am avut mereu, precum serviciile pentru cetățeni și îmbunătățirea condițiilor de viață ale acestora.

Despre pierderile umane ale Ucrainei nu se prea vorbește la nivel oficial.

Mulți bărbați din Gnivani au murit de la declanșarea acestui război?

Vitalii Mazur: Din păcate, mai mult de 40 de oameni deja au murit și, din păcate, noi, autoritățile locale, împreună cu locuitorii, foarte des mergem la înmormântări pentru a-i petrece pe tinerii bărbați ai neamului nostru care trebuiau să trăiască dar care, apărându-ne pe noi și pacea din orașele noastre, și-au pierdut viața.

Ce vă motivează să credeți în victorie?

Vitalii Mazur: Nu avem o altă soluție. Noi știm că Rusia este o țară dictatorială și dacă cumva va acapara puterea în Ucraina, atunci oamenii cu viziuni proeuropene, iar aceștia sunt în majoritate absolută în țara noastră, ei pur și simplu nu vor avea viață în țara lor, nici copiii lor, iată de ce nu avem altă soluție decât victoria și înțelegem că nu ne putem preda.

Ce înseamnă pentru Dvs. acest

schimb de experiență cu primarii din R. Moldova, România, Cehia și Slovacia?

Vitalii Mazur: Este foarte important deoarece noi căutăm parteneri în țările Uniunii Europene. Recent am semnat un acord de parteneriat cu colegii din Italia, polonezii ne sunt buni parteneri, acum purtăm discuții cu nemții și slovacii. Ne dorim să preluăm din experiența primarilor europeni, vrem să învățăm de la ei. În același timp și noi am acumulat o experiență bogată de activitate în perioade de crize și nu doar. Avem și reforme interesante în domeniul administrativ-teritorial, descentralizării și vrem să ne împărtășim impresiile. Al doilea moment important este că UE alocă fonduri care în formă de granturi pot fi atrase în Ucraina, inclusiv prin metode de cooperare dintre municipalități.

Într-adevăr, Ucraina este susținută de foarte multe state. Simțiți acest suport la nivel de municipalitate?

Vitalii Mazur: Să știți că prietenii și partenerii noștri din Polonia ne-au ajutat chiar din primele zile ale războiului dar și mai târziu. Polonezii, de asemenea, ne-au ajutat foarte mult, mai ales în momente critice. În general, în această perioadă, cei care aveau prieteni și parteneri în alte țări au simțit susținerea acestora, pentru noi acesta este un lucru extrem de important.

Mulți refugiați din Ucraina sunt și în R. Moldova. V-ați așteptat ca statul nostru mic să fie atât de deschis?

Vitalii Mazur: Noi le suntem recunoscători moldovenilor pentru inimile lor bune și pentru că ajută oamenii noștri să-și salveze viețile în aceste momente dificile. Sperăm că vom încheia războiul cu victoria noastră și în Europa nu vor mai fi asemenea evenimente terifiante cum sunt acum.

Primarul orașului Sîngerei Arcadie Covaliov: „Cu cât mai puternice vor fi primăriile, cu atât va fi mai puternic statul”

Primarul orașului Sîngerei, Arcadie Covaliov, vorbește în cadrul unui interviu pentru calm.md despre importanța conlucrării puterii centrale cu cele locale, despre necesitatea descentralizării pentru a putea avea sate și orașe dezvoltate, dar și despre ireversibilitatea parcursului european.

De ce este nevoie de o conlucrare solidă între puterea centrală și cea locală?

Arcadie Covaliov: Trebuie să avem mai multă conlucrare și un parteneriat durabil cu guvernarea centrală. Dacă guvernarea centrală este preocupată de problemele statului, noi, cei din guvernarea locală, zi de zi, 24 din 24 de ore, răspundem la toate provocările, necesitățile și problemele cu care vin în fața noastră cetățenii. Din partea Guvernului trebuie să existe mai multă inițiativă în ceea ce privește descentralizarea, în primul rând cea financiară, astfel încât noi să avem posibilitatea să gestionăm banii care vin în bugetul central din localități, de la firul ierbii. Guvernul nu trebuie să se sperie de acest lucru deoarece cu cât mai puternice vor fi primăriile, guvernările locale, cu atât mai puternic va fi statul. Nu trebuie să inventăm bicicleta, trebuie doar să ne așezăm și să oferim pri-

măriilor cât mai multă putere și cred că doar prin conlucrare, comunicare vom avea rezultate palpabile și astfel se va realiza dezideratul principal – cel de a avea viață calitativă acasă, în satele și orașele noastre. Cred că această teamă este legată de faptul că venim dintr-un sistem sovietic și, cu regret,

după 30 de ani de așa-zisă independență nu am ajuns încă la concluzia că trebuie singuri să ne soluționăm problemele.

Dvs. spuneți adesea că orașul Sîngerei este centrul Europei. Cât de pregătite sunt localitățile noastre pentru ca Republica Moldova să devină centrul Europei?

Arcadie Covaliov: Cred că după primul an de mandat am început să spun că suntem centrul Europei deoarece așa și suntem conform modului nostru de a gândi, a integrității noastre, a atenției și deschiderii noastre față de fiecare cetățean. Inițial ni se reproșa faptul că nu putem fi centrul Europei cu gropile de pe strada centrală. Am spus atunci și repet și acum că este important să nu avem aceste gropi în mentalitatea noastră și să gândim la fel precum cei din țările civilizate. Astăzi nu mai avem gropi pe strada centrală datorită unui proiect grandios, în valoare de 10 milioane de euro, datorită căruia avem deja 7 km de drum asfaltat în orașul Sîngerei. De fapt, toată Republica Moldova este centrul Europei și sperăm că nu doar din punct de vedere geografic, dar ne dorim să fim europeni și după calitatea vieții. După ce am obținut independența statului, mulți spuneau că merg peste hotare pentru a face reparație euro în casele și curțile noastre,

dar am rămas restanțieri la ceea ce ține de viața noastră publică. Îndemnul meu este să facem în așa fel încât să fie euro atunci când vorbim și de calitatea vieții noastre.

De ce depinde integrarea noastră în Uniunea Europeană?

Arcadie Covaliov: Sunt sigur că ne vom integra și că suntem pe calea cea corectă. Nu trebuie să ne sperie acest parcurs deoarece integrarea europeană înseamnă viață calitativă acasă, viață la fel ca în țările civilizate. Să devenim parte a acestui organism european înseamnă să avem securitate, pace, demnitate, prosperitate.

Aveți studii în domeniul medical. Care este diferența sau poate asemănarea dintre a fi medic și a fi primar?

Arcadie Covaliov: Pe cât de mult am iubit și iubesc profesia mea de medic, mi-a plăcut foarte mult specialitatea pe care am îmbrățișat-o, dermatologia, tot așa m-am îndrăgostit, incurabil, de viața publică și cea politică. Cred că este vorba despre sănătatea publică, de însănătoșirea sistemului nostru politic. Cred că este posibil să fii politician cu o morală sănătoasă, să ieși din primărie având obrazul curat, să poți privi în ochi cetățenii și să soluționăm problemele ce necesită un tratament amplu, profund al societății noastre.

Au fost făcute totalurile privind implementarea Planului de Acțiuni al Consiliului Europei pentru Republica Moldova în perioada 2021-2024

La 23 ianuarie, la Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene a avut loc ședința Comitetului Director privind implementarea Planului de Acțiuni al Consiliului Europei pentru Republica Moldova pentru anii 2021-2024. A fost trecut în revistă nivelul de implementare și etapa la care se află acum proiectele din cadrul Planului de Acțiuni al Consiliului Europei pentru Republica Moldova 2021-2024. La ședință au participat reprezentanții autorităților naționale, beneficiarii de proiecte și reprezentanții Consiliului Europei. Evenimentul a reunit circa 50 de participanți, fiind moderat de secretarul de stat Vladimir Cuc și directorul pentru Programe și Coordonare al Consiliului Europei, Claus Neukirch.

Sesiunea a treia din cadrul ședinței Comitetului a fost dedicată subiectelor de importanță majoră pentru autoritățile locale, cum ar fi reforma administrației publice, guvernarea locală și alegerile. CALM-ul a fost reprezentat la eveniment de către directorul executiv Viorel Furdui și coordonatorul de relații internaționale, Alexandru Osadci.

Reprezentanții CALM au menționat că s-a creat un mediu favorabil pentru reformele în domeniul APL. În primul rând a fost apreciat pozitiv dialogul și deschiderea Guvernului față de APL și față de reforme. Pe câteva dimensiuni importante deja au fost înregistrate anumite rezultate încurajatoare și chiar strategice pentru APL, precum descentralizarea fiscală (liberalizarea impozitelor imobiliare și funciare, taxa rutieră în proporție de 100% la APL și cu destinație generală, taxa pe resurse naturale, etc.), sunt anumite progrese și în domeniul remunerării muncii (anunțul autorităților centrale din Decembrie

privind creșterea salarială pentru APL, bonusuri și premii, două salarii la finisarea mandatului, etc.) și aprobarea regulamentului de bază care permite evaluarea simplificată a proprietăților de către APL. Cu siguranță este un început bun, dar pe fiecare dintre aceste dimensiuni există încă mult spațiu de îmbunătățire, iar unele dintre ele sunt abia la etapa de conceptualizare.

În același timp, reprezentanții CALM au scos în evidență și problemele de bază care trebuie de soluționate în mod prioritar, menționând că sunt de acord cu concluziile menționate în raportul misiunii de

creșterea locală în RM, alături de misiunile de post-monitorizare. CALM a reiterat poziția sa referitor la acest subiect în cadrul mai multor evenimente organizate de Congresul Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei.

Reprezentantul CALM-ului a menționat că în pofida progreselor înregistrate și comunicate de către instituțiile de stat la acest eveniment, trebuie să ținem cont că situația în țară rămâne foarte precară pe majoritatea dimensiunilor – economică, financiară, politică, geopolitică – și, cu regret, în aceste condiții mai multe acțiuni întreprinse nu sunt sesiza-

monitorizare a alegerilor locale din partea OSCE și Consiliului Europei.

De asemenea, ca principale direcții pentru revizuire și îmbunătățire rămân amalgamarea, acțiunile organelor de control și ale ANI, fondurile de investiții, consolidarea bazei fiscale locale, revizuirea statutului raioanelor, relația Guvernului cu capitala – municipiul Chișinău și politizarea excesivă a acesteia în condițiile unui dialog deficitar.

De menționat că un instrument principal, eficient și foarte util în domeniul monitorizării democrației locale rămâne Foaia de parcurs și Recomandarea 436 privind demo-

te de cetățeni. Atât APL cât și APC se confruntă aproape zilnic cu noi provocări pentru care trebuie să găsească soluții, în mai multe cazuri de dorit de comun acord. APL, în general, fiind pe prima linie și în contact permanent cu oamenii, au nevoie de pârghii și instrumente necesare de urgență pentru a putea interveni la timp. Aceasta teză în partea de concluzii a fost susținută de Secretarul de Stat al Ministerului care a menționat că în această situație revine un rol important partenerilor noștri de dezvoltare care ne susțin în vederea soluționării crizelor și provocărilor existente.

CALM își consolidează relațiile cu colegii din România și Ucraina!

O delegație a Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM) s-a deplasat la 18 ianuarie la Cluj-Napoca, România, pentru a participa la o ședință comună cu reprezentanții Asociației Comunelor din România și Asociației Municipalităților Amalgamate din Ucraina. Scopul principal al întrunirii a fost de a identifica posibilități de colaborare în contextul integrării europene a R. Moldova și a Ucrainei, de a studia experiența României în acest parcurs, inclusiv în procesul de dezvoltare a administrației publice locale, implementării diverselor proiecte etc.

Un alt obiectiv important a vizat pregătirea și participarea celor trei părți în atragerea de fonduri europene, oportunitate ce a apărut o dată cu inițierea negocierilor de aderare la Uniunea Europeană a R. Moldova și Ucrainei. De asemenea, discuțiile au vizat și amal-

toate acestea, concluzia generală este că nu există modele valabile pentru toți, Ucraina având specificul său, fiind mult mai mare ca

vel conceptual, al cadrului legal, al mentalității reprezentanților autorităților publice locale, cu siguranță suntem la un alt nivel. Ucraina abia

tențe, parțial și de resurse, iar stimulentele principale erau oferirea de resurse pentru cei care se amalgamează", explică Viorel Furdui.

tură etc. „La această etapă în R. Moldova nu se întrevide această perspectivă deoarece fondurile destinate amalgamării sunt foarte limitate. Amalgamarea din R. Moldova trebuie privită mai degrabă un proiect pilot, deși unii sunt prea optimiști în cazul acestei forme de consolidare teritorială.”

În cadrul evenimentului de la Cluj-Napoca a fost stabilit un parteneriat între aceste trei asociații, iar după modelul Consiliului Autorităților Locale din România și Republica Moldova urmează să fie creată o structură similară, cu participarea colegilor și prietenilor din Ucraina. Reprezentanții Ucrainei au prezentat mai multe proiecte implementate pe parcursul anilor cu suportul Uniunii Europene, dar și cu resursele proprii. În încheierea evenimentului

teritoriu, cu alte probleme decât cele cu care ne confruntăm noi, cu o altă experiență în realizarea reformelor. De exemplu, în ultimii 30 de ani R. Moldova a trecut prin diverse procese de reforme mai reușite și mai puțin reușite. La ni-

acum zece ani a început să treacă de la sistemul sovietic de administrație publică la unul mai modern. Comparativ cu R. Moldova, amalgamarea ce a fost realizată în Ucraina are o altă semnificație.”

În afară de faptul că Ucraina are un teritoriu foarte mare, administrațiile publice locale din localitățile mici nu aveau competențe importante pentru a putea soluționa problemele la nivel local. „În R. Moldova situația este total diferită, de zeci de ani autorităților noastre locale li s-au transmis competențe importante, ceea ce nu s-a realizat vizează resursele financiare, modul de repartizare a principalelor resurse a rămas, în mare parte, centralizat. Rezultă că și temeiurile pentru a realiza reforma sunt cu totul altele. În cazul amalgamării localităților din Ucraina a fost realizat transferul de compe-

Totuși, directorul executiv al CALM este de părere că pentru ca să funcționeze amalgamarea trebuie să aibă ca obiectiv dezvoltarea durabilă pe termen lung a localităților și crearea premiselor de a schimba lucrurile în bine la capitolul servicii publice, infrastruc-

s-a decis organizarea unei noi ședințe comune care va avea loc în partea de vest a Ucrainei. Cele trei părți vor discuta despre direcțiile de cooperare și vor elabora proiecte comune pe care le vor prezenta partenerilor de dezvoltare pentru a fi implementate.

gamarea voluntară – un subiect actual pentru statul nostru, iar în Ucraina pe parcursul ultimilor ani a fost implementat acest model de reformă. Potrivit directorului executiv al CALM, Viorel Furdui, „partenerii noștri din Ucraina sunt una dintre cele mai mari asociații ale autorităților publice locale din această țară și reprezintă unitățile administrativ-teritoriale care au trecut prin procesul de amalgamare voluntară și apoi normativă, exact așa cum se planifică și în R. Moldova.”

Directorul executiv al CALM a fost de părere că evenimentul de la Cluj-Napoca a creat și o oportunitate de a cunoaște experiența pozitivă și negativă a Ucrainei în domeniul amalgamării, fiind mai multe aspecte interesante care pot fi preluate în cazul nostru. „Cu

CALM a avut o întrevedere cu o delegație din statul american Carolina de Nord!

La 11 octombrie 2023 CALM a avut o întrevedere cu o delegație din Carolina de Nord în cadrul vizitei oficiale a reprezentanților acestui stat în Republica Moldova.

Întrevederea s-a axat pe necesitățile și cooperarea în domeniul consolidării capacităților APL. Colegii din SUA reprezintă Universitatea din Carolina de Nord la Chapel Hill – o instituție educațională care, printre altele, se ocupă nemijlocit de instruirea și consolidarea capacităților funcționarilor publici din acest stat. Reprezentanții delegației americane au o experiență foarte bogată în domeniu, iar scopul vizitei a fost evaluarea posibilităților de cooperare cu instituțiile educaționale și de specialitate din R. Moldova în vederea consolidării capacităților funcționarilor și aleșilor din APL și APC. În aceasta privință oaspeții noștri au

PĂRȚILE AU CONVENIT ASUPRA:

1. Studierea de către partea americană a spectrului larg de posibilități, inclusiv identificarea surselor financiare pentru cooperarea multidimensională la capitolul instruirii, inclusiv în contextul alegerilor locale și necesităților de instruire a noilor aleși;

2. Identificarea partenerilor pentru asemenea instruire – CALM, instituțiile APC, Academia de Administrare publică;

3. Identificarea modalităților de instruire în contextul de pre-aderare

fost foarte interesați să afle opinia și viziunile CALM asupra acestui subiect privind instruirile și trainingurile pentru APL, inclusiv activitățile practice întreprinse de CALM pe această filieră. Colegii din SUA au fost surprinși de activitatea amplă efectuată de CALM în domeniu. Reprezentanții CALM i-au informat despre crearea serviciilor CALM în diverse domenii, despre crearea Centrului de educație, asistență

și instruire CEAI, despre schimbarea accentelor pe sesiuni de informare online pe timpul pandemiei și despre planurile de viitor. De asemenea, colegii au fost informați privind reducerea esențială a finanțării din partea partenerilor internaționali, inclusiv pentru APL, în rezultatul pandemiei și a altor crize. Reprezentanții CALM vorbit și despre tematicile instruirilor organizate de CALM pe aspectele foarte practi-

ce, pe subiecte în contextul reformelor (legislație, politici, regulamente, metodologii, ghiduri, etc.) și alte aspecte din activitatea administrației publice. În toate aceste domenii, CALM este, practic, unică organizație din țară, alături de instituțiile APC, care poate asigura asemenea tipuri de instruire.

a R. Moldova la UE (domeniu în care SUA au susținut mai multe țări candidate – foste și actuale) inclusiv pe domeniile și responsabilitățile APL, legislația europeană, Acquis Comunitar, sporirea gradului de atragere a fondurilor și implementarea proiectelor, etc.

CALM participă la Forumul Internațional Urban Marmara din Istanbul!

În perioada 4-6 Octombrie 2023, reprezentanții Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM) participă la Forumul Internațional Urban Marmara (MARUF) la Istanbul, primul forum urban național din Turcia.

MARUF este un forum urban internațional organizat biennial de Uniunea Municipality-ților din Marmara.

MARUF își propune să găsească modalități alternative de discuție a problemelor urbane pentru a contribui la implementarea Noului Agende Urbane, în colaborare cu toate părțile interesate la nivel local, regional, național și internațional, MARUF are ca obiectiv:

- analiza impactului economic, politic, social și ecologic al urbanizării asupra vieții oamenilor și orașelor;
- creșterea gradului de conștientizare a necesității urbanizării sigure, incluzive, rezistente și durabile;
- contribuirea la

transformarea orașelor pentru a le face mai locuibile și mai echitabile;

- identificarea soluțiilor la provocările cu care se confruntă orașele și multiplicarea bunelor practici la nivel global;
- punerea în discuție a modurilor de consolidare a rolului orașelor și a guvernelor locale în caz de situații de urgență și provocări globale;
- dezvoltarea fluxului de informații și a rețelilor între orașe și orașe-regiuni.

Motto-ul MARUF „Orașele Dezvoltă Soluții” reprezintă esența orașelor în calitate de catalizatoare de probleme, dar și ca incubatoare de soluții și oferă un loc de întrunire pentru descoperirea și celebrarea puterii de transformare a acestora. MARUF explorează diverse teme legate de urbanism, cum ar fi guvernanta, managementul mediului, locuințe, migrație, spațiu public, managementul dezastrelor și riscurilor, incluziunea, infrastructura, mobilitatea, dezvoltarea locală, schimbările climatice și multe altele, în conformitate cu Obiectivele de dezvoltare durabilă ale ONU, cu o abordare interdisciplinară și intersectorială.

Tema principală din acest an vizează reziliența și viitorul. În condițiile în care astăzi viața oamenilor și ecosistemul sunt afectate de poluare, urmează să identificăm soluții pentru „reziliență” care ar trebui să însemne nu doar rezistența la crize și revenirea la starea anterioară, dar și soluții de a face față provocărilor și de a ne adapta condițiilor noi. Anul acesta MARUF se concentrează pe soluțiile ce presupun mai mult decât reziliența, fiind abordate cerințele de bază ale unei vieți durabile și de calitate pentru toată lumea din orașe, astfel încât localitățile urbane să devină rezistente și incluzive. MARUF reunește toate părțile interesate, inclusiv reprezentanți ai guvernelor naționale, regionale și locale, sectorului privat, ONG-uri, universități și alte părți interesate care joacă un rol crucial în proiectarea, transformarea și guvernarea orașelor.

Președinta Rețelei Femeilor din cadrul CALM, primara de Cruzești, municipiul Chișinău, Violeta Crudu, a participat la panelul

de discuție „Liderismul femeilor pentru comunități rezistente” axându-se pe răspunsul APL la nevoile femeilor și fetelor refugiate din Ucraina.

„90% dintre refugiați reprezintă femei și copii, astfel gestionarea crizei refugiaților din perspectiva de gen este una esențială. Necesitățile femeilor și fetelor sunt diferite de cele ale bărbaților, în orice situație s-ar afla. În acest context, CALM, cu suportul UN Women și UNDP, a înființat o Unitate de Coordonare și Răspuns în Criză pentru Refugiați (Celula de Criză) care a fost o punte

de legătură între APL-APC-Donatori-ONG. Astfel CALM oferă până în prezent expertiză juridică, informațională și de capacitate pentru localitățile care găzduiesc refugiați”, a afirmat Violeta Crudu.

Panelul de discuție „Liderismul femeilor pentru comunități rezistente” a fost organizat de către NALAS – Rețeaua Asociațiilor APL din Sud-estul Europei și susținut de UN Women.

Coordonatoarea de proiecte din cadrul CALM, Irina Luncașu, participă la ședința NALAS a ofițerilor de legătură pentru a discuta direcții strategice de dezvoltare a activității NALAS pentru perioada curentă și imediat următoare. Totodată, expertul CALM Viorel Rusu participă la grupul de lucru NALAS pentru eficiența energetică.

La înălțime cu CALM!

„La Înălțime cu CALM” – o emisiune a Congresului Autorităților Locale destinată oamenilor și soluțiilor ce contribuie la dezvoltarea satelor!

„La Înălțime cu CALM” este emisiunea ce reflectă activitatea autorităților locale, dar și a oamenilor care contribuie la dezvoltarea comunităților. Activitatea CALM, modificările legislative, cât de mult avansăm sau regresăm la capitolul descentralizare, soluții ce ar permite dezvoltarea satelor noastre, oameni care sfințesc locul- toate acestea le aflați în cadrul emisiunii „La Înălțime cu CALM”. Vă invităm să ne audiați în fiecare zi de sâmbătă, de la ora 10.00, la postul de radio Eco Fm, pe frecvențele 97,6 MHz – Fălești; 100,2 MHz – Sângerei; 104,4 MHz – Anenii Noi, 98,5 – Ștefan Vodă; 88,9 MHz – Ungheni și în fiecare zi de duminică, de la ora 14.10, la postul de radio Jurnal Fm, pe frecvențele 107,9 – Edineț; 95,2 – Sângerei; 88,2 – Telenesti; 99,1 – Șoldănești; 91,2 – Rezina; 98,7 – Dubăsari; 100,1 – Chișinău.

Tot „La Înălțime cu CALM” suntem la Vocea Basarabiei, pe 71,57 MHz, Chișinău, 67,79 MHz, Soroca, 100,3 MHz, Glodeni, 101,0 MHz, Pelinia, 101,9 MHz, Taraclia, 103,8 MHz, Ștefan Vodă, 91,90 MHz, Căușeni, 101,9 MHz, Rezina, 103,1 MHz, Soroca, 106,7 MHz, Vulcănești, 104,4 MHz, Dondușeni, 102,3 MHz, Strășeni, 100,1 MHz, Ungheni.

OAMENII INFORMAȚI SUNT PUTERNICI!

Redacția
„Vocea autorităților locale”

Responsabil pentru ediție
secretariatul CALM

Adresa: str. Columna, 106A, Chișinău,
MD 2004, Republica Moldova,

Tel.: + (373 22) 223509
Fax: + (373 22) 223529
+ (373 22) 213235

www.calm.md
www.facebook.com/calm.md
info@calm.md